Ժ. ՏԱՐԻ 2821 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 23 ՄԱՐԳԱՑ 4385 29 ՅՈՒՆԻՍ 1893 27 ԶԻԼ ՀԻՋՃԷ 1310 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه غلطه ده آره وك غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	150
» »	Վեցամսեայ	»	75
» »	Եռամսեայ	»	40
Օտար երկիրներ	Տարեկան	[illegible]	56
»	Վեցամսեայ		28
Ընտիր թուղթի [illegible]	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատար [illegible]		Ղրուշ	50

Խմբագրութեան [illegible] նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 29/11 ՅՈՒԼԻՍ 1893

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ռուս կառավարութիւնն այս օրերս երկու կարեւոր օրէնք հրատարակեց, մին 45 ոսկիէ վեր գտնուած տան վարձքերուն վրայ տուրք դնող, միւսն ընդհանրապէս վաշխառութեան դէմ, և մանաւորապէս գիւղերու մէջ ի գործ դրուած վաշխառութեան դէմ, ուր փոխատուք հնձոց վրայ դրամ փոխ տալով, ամիսն 100ին 10էն 15 վաշխ կ'առնուն։ Բայց ռուս լրագիրք վախ կը յայտնեն զի խորամանկ վաշխառուք այս նոր օրէնքէն եւս խուսափելու ճարը չգտնեն, և փոխառութեան պէտք ունեցող կարօտեալք նորէն անոնց դիմելու և անոնց պայմանները կրելու հարկին ներքեւ չլինան։

Ցան և հինգ տարի առաջ ռուսական օրէնք մը կար որ կ'արգիլէր փոխ տրուած դրամին վրայ 100 ին 6 է աւելի տոկոս առնուլ։ Գործնականի մէջ մեծ ազդեցութիւն չունեցաւ այս օրէնք։ Վաշխառուք, պատրուակելով թէ իրենց փոխ տուած դրամներ կորստեան ենթակայ են, աւելի ծանր տոկոս կ'առնուն, և օրէնքի խստութենէն խուսափելու համար, պարզապէս դրամագլխին վրայ կը բարդեն տոկոսը։

—Կայսրութեան Խորհուրդն, որոյ քննութենէն կ'անցնին ամեն օրէնքներ, աշնան ժողովոյ իւր որոշումն աշխատութեան արկածներուն վրայ, այսինքն՝ այն արկածից վրայ որոց կ'ենթարկին գործաւորք գործարանի մէջ, կամ իրենց ամենօրեայ աշխատութեան ընթացքին մէջ։ Այս մասին արեւմտեան երկիրք ուր մեծ ու փոքր գործարաններ մեծ թուով ունին՝ յատուկ օրէնքներ դրին, որպէս զի այնպիսի արկածներու երեսէն աշխատելու անկարող գտնուող արհեստաւորներ և բանուորներ պատշաճ փոխարինութիւն մը ստանան։ Ռուսիոյ մէջ այժմ այսպիսի արկածեալք դատ կը բանան ընկերութեանց կամ մասնաւոր գործարանատերաց դէմ, բայց ո՛չ ժամանակ ո՛չ դրամ ունին իրենց ծախուց դատերնին շարունակելու և վճիռ ձեռք բերելու համար։ Նոր դրուելիք օրէնքին համեմատ, այս աշխատութիւն մեծ մասամբ պիտի վիճակի ընդհանուր դատախազին։

ԵՈՐՔԻ ԴՔՍԻՆ և ՄԷՅ Իշխանուհւոյն ամուսնութեան առթիւ, Լոնտոնի ժողովուրդն յոյժ զուարճացաւ, և իւր ուրախութիւնը մեծավայելուչ հանդէսներով արտայայտեց։ Այս հանդիսից մէջ հանգամանք մը ուշագրաւ էր։ «Անգլուհեաց ժուժկալութեան Ընկերակցութիւնը» պէտք տեսաւ օր յառաջ յայտարարութիւն մը հանելու, որով կ'ըսէր թէ բանաւոր է որ ամեն քաղաքացիք իրենց բերկրանքն արտայայտեն՝ նորապսակ սիրակցորդ ամոլին կենաց բաժակներ պարպելով։ Բայց Ընկերակցութիւնը կը խնդրէ ամեն Անգլիացիներէ և Անգլուհիներէ որ այս առթիւ չառնան «բաժակներու փոքր թուով մը», ժուժկալութեան սահմաններէն անդին չանցնին, և արբեցութենէ զգուշանան։

ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՃԱՇ. — Եորքի Դքսին և Դքսուհւոյն պսակադրութենէն ետքը տեղի ունեցած հարսանեկան հացկերոյթին ներկայ էին 600 հրաւիրեալք, անգլիական պաշտօնական մարմնոյն և ընկերութեան յաւագոյն դասերէն։ Այս սեղանի վրայ գինին բաժակներու մէջ կը լեցուէր այն շիշերէ որք երեք հարիւր տարի առաջ Սպանիոյ կողմէ Անգլիոյ դէմ ղրկուած նաւատորմին ծովակալի նաւէն գրաւուած էին, երբ ընկղմեցաւ այն մեծ նաւ՝ իրեն ընկերակցող նաւատորմին հետ, և երբ Անգլիացիք յաջողեցան պաշտպանել իրենց հայրենիքն սպանիական Արմատային յարձակման դէմ։ Այս պատմական շիշերէ հեղուած գինին մէջ 600 հրաւիրեալք թաթխեցին կտորներն հարսանեկան ահագին կարկանդակի մը, որ Ճաշարանին մէջ ամենէն խոշոր առարկայն էր և ամենէն գեղարուեստական առարկայներէն մին։ Արքունի հացկերոյթներու կարկանդակները պատրաստող Ջեսդըրցի համբաւաւոր շաքարագործ մը շինած էր այս կարկանդակ, երեք յարկերէ բաղկացեալ, իրարմէ բաժնուած շաքարէ սիւներով, որոց մէջտեղերը կ'երեւէին՝ ստորնայարկերուն վրայ՝ մանրանկարները (շաքարէ և խմորեղէնէ) այն մարտանաւերու որոց մէջ Եորքի Դուքսը ցարդ պաշտօնավարած է իբրև ծովային սպայ։ Այս մարտանաւուց մէջ չկայ Վիքթորիա։ Այս տխուր նաւ ալ յիշուեցաւ հարսանեկան զուարթ արարողութեան առթիւ. զի արդէն գիտեն Արեւելքի ընթերցողք թէ Վիքթորիա անունը Մէյ Իշխանուհւոյն մկրտութեան անուններէն մէկն է, և նոյն անունը կրող մարտանաւուն ընկղմելուն վրայ վհատ. Վիքթորիա Թագուհին պատուիրեց որ տեղի չունենայ արքունական պարահանդէսն յորում Մէյ Իշխանուհին պիտի երեւէր իւր նշանածին հետ մեկտեղ։ Անկէ ետքն ալ լսուեցաւ թէ Վիքթորիա գրահաւորին մէջ կորած է՝ նաւատորմին սնտուկին հետ՝ այն գումարն որով յանուն նաւատորմին հարսանեկան նուէր պիտի մատուցուէր նորապսակ ամոլին։ Հարսանեկան կարկանդակին միւս յարկը զարդարուած էին ծովային առարկայներով, խարիսխներով, խարսխանիշերով, դլփիններով, քնարակիր ծովային յաւերժահարսներով, և շինուածին կատարը կը գլտնուէր մեծ նաւախեցի մը՝ սիրոյ դիցուհիներուն յենած. այս զարդարանքն ամբողջացնող շաքարեղէն ծաղիկներն Եորքի սպիտակ վարդեր էին, և ի պատիւ Մէյ Իշխանուհւոյն (Մէյ կը նշանակէ Մայիս), անգլիերէն «Մայիսի կոճակ» կոչուած անուշահոտ ծաղիկներ սրավուշի, (գկեռի տեսակէն թուփ մը). նաև առուոյտք (եօնճա) և ուղտափուշք կը ներկայացնէին Եորքի Դքսին իռլանտական և սկովտական ազնուականութեան տիտղոսներն, որոց զինանշաններուն վրայ այս ծաղիկներ դրոշմուած են։

Ի ՇԻԳԱԿՕ. — Անցեալ շաբթուն մէջ օր մը շքեղ հրախաղութիւն եղաւ Շիգակոյի Արուեստահանդէսին մէջ, թմբած այցելուներուն անտարբերութիւնն սթափեցնելու մտքով։ Խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր այս նպատակաւ կառուցուած բեմին վրայ, և իշխանութիւնք պէտք տեսան արգիլելու նոր հանդիսատեսներու զետեղումը տախտակամածին վրայ։ Այս արգելքը տեսնելնուն պէս, ոմանք կարծեցին թէ տախտակամածին խախուտ ըլլալն հասկցուեր է։ Զրոյց ելաւ թէ շէնքը փլել կը սպառնայ։ Հանդիսատեսք ահաբեկեցան սաստկապէս։ Վայրկեան մը մէջ տախտակամածը պարպուեցաւ, բայց դուրս ելնողները զիրար հրմշտկելով, երեք առձինք մահամերձ ըլլալու աստիճան ծանրապէս կոխկրտուեցան, և ուրիշ հարիւրի չափ անձինք աւելի կամ նուազ վիրաւորուեցան՝ ճզմուելով կամ վէրքեր առնլով։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Պ. Կոպլէ, նախկին արտաքին վարչապետ, յանձն առաւ Փարիզի ընտրական առաջին շրջանակին երեսփոխանական ընտրելին ըլլալ առաջիկայ երեսփոխանական ընտրութեանց առթիւ։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Լէնտըրպանք աւստրեան դրամատունը Սոֆիա քաղաքին առաջարկած էր 12 միլիոն Ֆր.ի քաղաքային փոխատուութիւն մը։ Քաղաքային վարչութիւնը չընդունեց, շատանալով երեք միլիոն Ֆր.ի կանխիկ դրամով զոր պուլկար կառավարութիւնն իրեն կը հայթայթէ, քաղաքին կանոնաւորման համար։

ՀՐԵԱՅՔ Ի ՌՈՒՍԻԱ. — Քրօնշդաացի Հ. Իվան սրբակեաց եկեղեցականն որ մեծապէս կը յարգուի բովանդակ ռուս ազգին կողմէ՝ գումար մը ղրկեց հրէական վարժարանի մը շինութեան համար ի Խրիմ, և կոմս Շուվալով աւելի քան 600 հրեայ բանուորներ կ'աշխատցնէ իւր ագարակաց մէջ։ Աւելի շատ հրեայ բանուորներ առնուլ հրամայած է իւր գործակալներուն. զի կը հաւնի անոնց աշխատութեան։ Ասիկա ապացոյց մ'է թէ Հրեայներն երկրագործական աշխատութեան անընդունակ համարել սխալ կարծիք է։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ. — Ռուսիոյ մէջ սկըսուած է շոգեկառքերը մաքրելու և արանց թէ կանանց բնակութեան համար զայն յարդարելու պաշտօնով կին աշխատաւորներ առնուլ երկաթուղւոյ վարչութեանց մէջ։ Ասիկա նոր յաջողութիւն մ'է տկար սեռին համար, ընդդէմ այն սեռին որ կ'ամբաստանուի թէ ամեն շահաւոր գործ իրեն սեփականած է։

ՌՈՄԱՆՈՎ քաղաքին մօտ, Վոլկա գետին վրայ, Ալֆոնս անուն ճամբորդի շոգենաւն ընկղմեցաւ կաթսային պայթմամբ։ Զարաշար այրելով մեռան 25 ճամբորդներ որոց մէջ էր Բետրուշէվսքի զօրավար, որ շոգւոյ և եռացեալ ջրոյ մէջ այրեցաւ, և աւելի շատ էին անոնք որ ծանրապէս վիրաւորուեցան, բայց չմեռան։

ԵԳԻՊՏՈՍ. — Նախարարաց խորհուրդն օրինագիծ մը հաստատեց, հանրային առողջապահութեան համար, որուն համեմատ կոյուղիք պիտի շինուին Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ մէջ, և կեցածները պիտի նորոգուին, և ընդհանուր կոյուղեաց գծի մը հետ պիտի միացուին։ Պէտք եղած հաւանութիւնք ձեռք պիտի բերուին, որպէս զի առողջապահական վարչութեան պաշտօնեայք մտնեն նաև օտարահպատակաց տուներն ի քննութիւն, և եթէ առողջապահական հրամաններուն հակառակ բան մը տեսնեն, տուգանքի ենթարկեն բնակողներն։ Եթէ կառավարութիւնը չխորհէր այսպիսի ծրագիր մը սահմանել, Աղեքսանդրիա թերի վիճակ մը պիտի ունենար կոյուղեաց մասին, և Գահիրէ բոլորովին զուրկ պիտի մնար այնպիսի կանոնաւոր գծէ մը։

ՆՈՐ ՌԱՅԽՍԹԱԿԻ բացումը տեղի ունեցաւ Արքունի Պալատան Սպիտակ Դահլճին մէջ, ուր այս առթիւ համախմբուեր էին նորընտիր երեսփոխանք։ Շատ կանուխէն խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր պալատան հանդէպ, և Թիմբերու ծառաստանին երկայնութեամբ, Կայսեր գալուստը տեսնելու համար։ Բացման արարողութենէն յառաջ, Ն. Կ. վեհափառութիւն և բողոքական երեսփոխանք հոգեւոր պաշտաման ներկայ գտնուեցան Պալատան յարակից մատուռին մէջ, և կաթոլիկ երեսփոխանք պատարագի ներկայ գտնուեցան Սրբոյն Հէտվիկի եկեղեցւոյն մէջ։ Կայսրը Դահլիճը մտաւ կայսերական պահակազօրաց զօրապետի համազգեստն հագած։ Այս բացման նիստին դեռ ներկայ չէին գործաւորական երեսփոխանք։

ԱՐԾԱԹԻ ՏԱԳՆԱՊՆ. — Ամերիկեան երկմետաղեան Դաշնակցութիւնն յուլիսի վերջերը մեծ ժողով մը պիտի գումարէ ի Շիգակօ, Ամերիկեան Խորհրդարանին արծաթի մասին տալիք որոշման վրայ ազդեցութիւն բանեցնելու նպատակաւ։ Արծաթապաշտ կուսակցութիւնը կը կազմակերպուի՝ իւր շահերը պաշտպանելու համար, և այս կուսակցութեան պետեր կ'ըսեն որ եթէ ամեն ամիս կառավարութեան հաշուոյն արծաթ գնելու դրութեան վերջ արուի, պէտք է գոնէ ամերիկեան փողերանոցները բանալ վերստին՝ անհատից հաշուոյն արծաթ դրամ կոխելու։

—Տէնվըրէ կը հեռագրուի թէ Քոլորատոյի արծաթաշատ նահանգին մէջ երեք հարիւր տասն և ութ արծաթի հանքեր բոլորովին դադրած են, որով տուրեւառք խանգարուած են այն կողմեր։ Միայն ոսկեհանքերը կը բանին. բայց ոսկւոյ արտադրութիւնն եւս պիտի պակսի. զի կան հանքեր որք թէ սպիտակ և թէ դեղին մետաղը կ'արտադրեն, և քանի որ ա՛լ արծաթ չպիտի հանեն, ոսկի ալ չեն կրնար հանել։

ԴԺԲԱԽՏ ՀՆԱՐԻՉԸ. — Յունիս 28 ին յԱւստրիա տօնուեցաւ ծննդեան հարիւրամեակն Եօզէֆ Հէյցէլի, որ կ'ըսուի թէ հնարիչն էր շոգենաւուց մղիչ պտուտակին, (այն պտուտակին որ 50 էն 80 հոգիի գլուխը կերաւ Վիքթորիա գրահաւորին ընկղմելու պահուն։) Սովորաբար այս գիւտին պատիւը կ'ընծայուի Ճոն Էրիքսընի, որ ծնաւ ի Շուէտ, բայց յետոյ եղաւ Ամերիկայի հպատակ։ Զիարդ և իցէ, Հէյցէլ իւր աղքատութեան պատճառաւ օգուտ մը չքաղեց իւր գիւտէն, և ինչպէս շատ հնարիչներու՝ նոյնպէս իւր գաղափարն արհամարհանօք նկատուեցաւ։ Ժողովուրդը ծաղրածութեամբ կ'ընէր սա հարցումը. «Ի՞նչ է իւր նպատակ. ծովին մէջ ծա՞կ բանալ։» Ուրիշ շատ գիւտեր հնարեց, բայց անոնց ոչ մին կրցաւ կատարելագործել, դրամ չունենալով։

ՈՒԿԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ. —Պէըլէնէր Թօճլըր շահեկան նամակ մը կը պարունակէ Ուկանտայի անգլիական նորընտիր կառավարչին, Սըր Ճէրըլտ Փորթըլի, ընկերակցող թղթակցէ մը ուղղեալ։ Կառավարիչը վերջացուցած է կրօնական վէճերը, մասնաւոր երկիրներ կամ սահմաններ նշանակելով կաթոլիկ և բողոքական միսիոնարներուն։ Հիմա ամրոցներ կը շինէ կարեւոր տեղեր, նաև ճամբաներ որոց վրայ ուրեք ուրեք կը կանգնէ պահականոցներ։ Սուրհանդակ մը հաստատած է կարեւոր քաղաքներու միջեւ, և ջանքեր պիտի ըլլան երկրին վաճառականութիւնն յառաջ տանելու։ Սըր Ճէրըլտ Փորթըլ կը տեսնէ թէ տեղւոյն սեւամորթներն ուրիշ սեւամորթներէ աւելի մտացի են և աւելի պատրաստ են սորվելու։ Կը կարծուի թէ նորահաստատ բրիտանեան հովանաւորութեան ներքեւ այս հեռաւոր երկիր պիտի կրնայ քաղաքակրթական կեդրոն մ'ըլլալ այն կողմերուն համար։

ԽԱՂԱՂԱԿԱՆ ՈՎԿԻԱՆՈՍԻ ՄԷՋ

Սան Ֆրանչիսքոյէ իբր երկու հազար մղոն հեռաւորութեամբ դէպ հարաւային արեւելք կը գտնուի Հաւայեան կղզեաց խումբը, որ մօտերս խնդրած են կցուիլ Միացեալ Նահանգաց, (կ'ըսէ «Աւետաբեր», որոյ վերջին թիւէն կը քաղենք այս շահեկան հատուած։) կղզեխումբն այժմ կը կառավարուի առժամանակեայ վարչութեան մը ձեռամբ. և ապագայ կառավարութիւնը դեռ չէ որոշուած։

Յամին իբր 1527 մէկ կամ երկու սպանիական նաւեր խորտակեցան յիշեալ կղզեաց վրայ և նաւաբեկութենէն ազատուող սակաւաթիւ անձինք ամուսնական յարաբերութիւն հաստատեցին բնիկներուն հետ։ Նոցա սերունդը կը ճանչցուի ցայժմ իրենց բաց գոյն և պիսակոտ երեսոյթ ունեցող մորթով և երբեմն այնպիսի դիմագծութեամբ որ կովկասեան է։ Սոքա կը կոչուին Բեքեա։ Հաւայեան կղզեաց ճշմարիտ գիւտը տեղի ունեցաւ յամին 1542 ի ձեռն Կայէթանոյի, սպանիացի նաւավարին. և յամին 1542 Մէնտանա, ուրիշ սպանիացի մը, որուչեց կղզեաց միոյն, Քաուէյի, ճշմարիտ գիւտը։ 1778ի սկիզբները անգլիացի նաւապետը Գուք այցելեց յիշեալ կղզիները, վասն որոյ իւր հայրենակիցք նմա կ'ընծայեն գիւտին պատիւը. Մեկնեցաւ անոնցմէ և դարձեալ գնաց հոն տարւոյն վերջերը։ Բնիկներուն թշնամութիւնը իւր վրայ գրգռեց փետրուար 14, 1779, և սպանուեցաւ անոնցմէ Հաւայի կղզւոյն Քիլաքէքուայի ծոցին ափանց վրայ։ Սպանուած ժամանակները կ'աշխատէր գողցուած նաւակ մը ետ առնուլ։ Սանտուիչ կղզիք անունը ծագում առած է անգլիացի Լորտ Սանտուիչէ և այդ անունը դրուեցաւ Գուք նաւապետէն։ Բարեբաղդաբար բնիկ գեղեցիկ անունը, Հաւայի, այժմ շատ աւելի կը գործածուի, և յուսալի է որ այսպէս պիտի գործածուի այսուհետեւ։

Ազատական կառավարութեան շատ զարգացեալ տեսակն էր ի սկզբան տեղւոյն վարչութեան ձեւը։ Հինգ, վեց ան- [illegible] ճախ պատերազմ կը պատահէր։ Անոնց միոյն ժամանակը, յամին 1790, Քամեհամեհայի երկրին վրայ յարձակեցաւ ուրիշ ցեղապետ մը, որ սակայն սպաննուեցաւ Քամեհամեհայէ։ Սա յառաջ տարաւ իւր յաղթութիւններն և երեսուն տարի յետոյ եղաւ միահեծան տէր կղզիներուն։ Այսպէս հիմնեալ հարստութիւնն (իշխանական գերդաստան) տեւեց մինչեւ դեկտ. 11, 1872։ Լինալիլոյ անուն ցեղապետ մ'ընտրուեցաւ իշխանական այդ գերդաստանին յաջորդ։ 1874 փետրուար 12ին ընտրուեցաւ Քալաքաուա, որ մեռաւ 1891ին մինչ կ'այցելէր Ամերիկա։ Քոյրը, այժմու թագուհին, Լիլիուքալանի, Ճոն Օ. Տոմինիս, ամերիկեան ծագում ունեցողներուն վերջինը, յաջորդեց նմա։ Հաւանականապէս բնիկ հարստութիւն այլ եւս պիտի չգտնուի։

Հաւայեան կղզիք թուով տասներկու են, 6,400 քառակուսի մղոն տարածութեամբ։ Կղզեաց մին, Հաւայի, ունի 4,000 քառակուսի մղոն տարածութիւն։ Ժայռուտ կողմանց մեծագոյն մասը հրաբխային ծագում ունին։ Հաւայիի վրայ կը գտնուին երկու վառհրաբուխ, Քիլաուէա և Մաունա Լոա։ Հրաբուխներուն բոցբոքմանց և երկրաշարժից միջոցին բաւական կեանքերու կորուստ եղած է։ Կղզեաց մէջ ամենէն բարձր տեղն է Մաունա Քեա, Հաւայիի վրայ, որ ծովէն 13,805 ոտք վեր կը բարձրանայ։

Բարձրութեան այսպիսի մեծ զանազանութեանց մէջ կրնան շատ տեսակ կլիմաներ գտնուիլ։ Բոլոր տարուան մէջ կայ զով, սառնաշունչ եղանակէն մինչեւ հրատապ ջերմութիւնը։ Ծովային քամիները և հիւսիսային արեւելեան հովերը շատ ազդեցութիւն կ'ընեն չափազանց ջերմութիւնը մեղմելու մասին։ Ձմեռը սաստիկ անձրեւոյ փոթորիկներ կը պատահին և երբեմն շաբաթներով կը տեւեն։

Կը կարծուի թէ բնիկք Մալայեան ցեղին կը վերաբերին։ Գուք նաւապետին ժամանակը բնակչաց թիւը կը կարծուէր լինել իբր 300,000։ Պատերազմը և հիւանդութիւնը, յարակից պարագայք քաղաքակրթութեան, նուազեցուցած են բնակչաց թիւը, այնպէս որ 1890ի մարդահամարը կը ցուցնէ թէ ամբողջ բնակչաց թիւն է 89,990, որոց միայն 34,436ը այգրէնածինք, այսինքն նախկին բնիկներուն ցեղէն են։ Կը կարծուի թէ սոքա ի սկզբան էին մարդակեր։ Բայց կը թուի թէ ասոր հետ ի միասին ունէին շատ մը ազնիւ յատկութիւններ. Գուք Նաւապետին մա-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (6)

ԼՈՒԻ ԺԱՔՕԼԻՕ

ԴԻՄԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒ ՎՐԻԺԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պ. տը Մարսէյ ներկայէն վախ չունէր. սակայն, Լիւսի պէս զօրաւոր ոստիկանի մը ձեռքով կատարուած քննութիւն մը կրնար ջուրին վրայ բերել սեւ արատ մը իր անցեալ կենցաղէն, և այս էր իր վախը։ Ուստի ամեն բանէ առաջ գիտնալ կուզէր թէ փոխոստիկանապետը լրջօրէն մտադի՞ր էր իր դէմ ուղղելու իր մարտկոցները։ Ագամանդին տեսարանին յաջորդող խօսակցութեան մէջ փնտռած առիթը գտաւ ստիպելու ոստիկանը որ բացատրէ այն ծանր նշանները զորս գտած ըլլալ կ'ենթադրէր ընդդէմ մարդասպանին։

Հարցումը ճարտարօրէն ուղղուած ըլլալով Լիւսին, այնպէս որ ուժ գտնէ Պ. տը Մարսէյ, փոխ-ոստիկանապետն զգաց ծուղակը, վասնզի անկարելի էր որ վերատեսուչին չի տար բացատրութիւնները զորս նա կը պահանջէր, բայց որոշեց զանոնք իր օգտին ծառայեցնել։

Իր հակառակորդին վրայ նետելէ ետք ակնարկ մը որ կը նշանակէր. «Բան մը չեմ ուզեր ըսել և դուք բան մը չպիտի գիտնաք...» ամենամեծ պաղարիւնութեամբ պատասխանեց.

—Աստուած իմ, պարոն խորհրդական, պէտք եղածէն աւելի կարեւորութիւն ընծայեցիք խօսքերուս։ Կարգ մը քիչ շատ ենթադրական հետեւութիւններ ըրի, մեր՝ ոստիկանաց սովորութեան համեմատ՝ երբ գտնուինք ոճրի մը հանդէպ որ պարապ հանած է մեր առաջին խուզարկութիւնները. արդ, ինչի՞ կը ծառայէ ձեզ հաղորդել պարզ ենթադրութիւններ որոց ոչ մէկը թերեւս պիտի կատարուի։

—Դուք ենթադրութիւններու վրայ չը խօսեցաք, պարոն Լիւս, պատասխանեց դատաւորը ցուրտ շեշտովը մարդու մը որ նեղը կը դնէ իր հակառակորդը, այլ ձեր յատուկ բառերովը զորս ամէնքս ալ կը յիշենք տակաւին, [illegible] նշաններու վրայ։ Ուստի այս պարագային մէջ գիտել պիտի տամ ձեզ որ Ֆաուլէրի սպանութեան յարակից խորհրդաւոր պարագաները, տեղն ուր ոճիրը գործուեցաւ, մարդասպանին յանդուգն փախուստը, վասնզի կը պնդեմ որ յաջողած է փախչիլ, վերջապէս ամեն բան պարտք կը դնեն ձեր վրայ խօսիլ և ըսել ինչ որ երեւան հանած էք, վասնզի կարեւոր բան մը երեւան հանած էք, ձեր խօսքերը մեկին են այս մասին։ Աղէկ խորհեցէք որ ձեր լռութիւնը, այս պարագային մէջ, տեղի պիտի տայ ամեն ենթադրութիւններու, նոյն իսկ մեղսակցութեան։

Պ. տը Մարսէյ շատ ճարտարօրէն սկըսած էր։ Իր ըսածներն բացատրելու և թեթեւօրէն խօսած ըլլալը խոստովանելու հարկին մէջ դնելով Լիւսը, վարպետ հարուած մը կուտար անոր որ աղէտալի կերպով պիտի պղտորցնէր զայն Պ. տը Վերժանի մտքին մէջ և պիտի բառնար անկից ոստիկանութեան պետի պաշտօնին որուն աչք ունէր երկար ատենէ ի վեր։ Հրամանատակ՝ Լիւս ա՛լ վտանգաւոր չէր, վասնզի խուզարկութիւններու ուղղութիւնը իր ձեռքը չպիտի գտնուէր։ Ամեն բան լաւ կ'ընթանար, և ոստիկանը կատարելապէս կը զգար իր թշնամիին ընտրած ռազմագիտութեան արժէքը, երբ յանկարծ, իր փաստին ջերմութենէն համակուած, Պ. տը Մարսէյ բերնէն փախուցած էր մեղսակցութեան ձախող ամբաստանութիւնն որով ամեն բան պիտի կորսնցունէր։

—Բանեցի զայն, մտածեց Լիւս, և առանց ժամանակ տալու անոր որ ուղղէ առաջ բերած աննպաստ տպաւորութիւնը, մեր ոստիկանը, իբր առաջնակարգ դերասան, ցցուեցաւ նախատինքէն տժգոյն և սարսռուն, և խօսքն ուղղելով Պ. տը Վերժանի որ արդէն բողոքի շարժում մը ըրած էր իր աններողը, խորին յուզումէ դողդղացող ձայնով մը ըսաւ անոր.

—Պարոն վերատեսուչ, մեր մեծարգոյ պետը, ձեր պաշտօնէութեան մէջ կը ծառայեմ աւելի քան երեսուն տարիէ ի վեր, քննեցէք իմ պաշտօնաթուղթերս, այն ծանօթագրութիւնները զորս իմ նախորդներս տուած են ինծ, ինչպէս նաեւ ձերինները և ըսէք Պ. խորհրդականին թէ արդէն երկար այս ժամանակամիջոցին մէջ ոչ միայն պատիժ և պարսաւ չեմ կրած, այլ և մատուցած ծառայութիւններս արժանացած են եօթը շքանշանի և Պատւոյ Լէգէոնի խաչին... Եթէ ընկերութեան պաշտպանութեանն համակ նուիրուած կեանքէ մը ետք, անխաւաբար կրնամ կասկածի ենթարկիլ ձեր առջեւ, պարոն վերատեսուչ, իբր մեղսակից այս գիշեր գործուած սպանութեան, ա՛լ ուրիշ ընելիք չունիմ եթէ ոչ հրաժարականս մատուցանել, և տունս քաշուիլ, հոն սպասելու համար հարցաքննիչ դատաւորին կոչնագրին։

Այս վերջին խօսքեր կարծես դժուարութեամբ դուրս կ'ելնէին Լիւսի կուրծքէն, և ճարպիկ մարդը իր ճառն աւարտեց հեծկլտուք մը արձակելով, որուն վրայ ամենէն ճարպիկ դերասանը պիտի նախանձէր։

Հէօալու, բռունցքը սեղմած, կուլար անզօր կատաղութենէն, իր պետին վիշտին հանդէպ։

Վերատեսուչը խորապէս յուզուեցաւ՝ պաշտօնատան էն հին և էն հաւատարիմ մէկ պաշտօնէին ցաւէն։ Ուստի իր առաջին շարժումն եղաւ զայն հանդարտեցնել փորձել։

—Սիրելի Լիւս, սխալ հասկցաք անհոգ խօսքերուն իմաստը, որք բնաւ ձեզ ամբաստանելու միտում չունէին։ Պարզապէս ընդհանուր գաղափար մը յայտնելով, Պ. տը Մարսէյ ուզեց ըսել թէ այս պաշտօնէութեան ամեն պաշտօնեայ, որ չյայտնէ այս գիշերուան դէպքին վրայ դիտածները, կրնայ բարոյական մեղսակցութեան մը յանդիմանանքին ենթարկիլ... հաւատացէք, սիրելի Լիւս, որ ասիկա եղած է իր միտքը, և ես չեմ ընդունիր որ ամենափոքր մեղադրութիւն մը ըլլայ ձեր ուղղամտութեան դէմ։

—Շնորհակալ եմ, պարոն վերատեսուչ, պատասխանեց ոստիկանը գլուխը կսկծագին երերցունելով, որ կը հաճիք քիչ մը պալասան դնել վէրքին վրայ... Նետն ուղղակի կուրծքիս մխուած էր, և խորապէս զգացի անոր ցաւը։ Հիմակ թոյլ տուէք ինծ, պարոն վերատեսուչ, որ մեկնիմ պահակագունդին հետ։ Մինչեւ հիմա բոլոր խուզարկութիւններս ապարդիւն մնացած ըլլալով, անհրաժեշտ է որ փութով ձեռք առնեմ հիմակ ընդհանուր միջոցներ որք կրնան դիւրացնել յանցաւորին ձերբակալումը։

—Աւասիկ, պատասխանեց վերատեսուչը նամակ մը տալով անոր, ասով պիտի աւելնայ ձեր իշխանութիւնը և պիտի նըպաստէ ձեր ձեռնարկներուն յաջողութեանը։

—Պաշտօնէական հրամանագի՞ր մըն է, Պարոն վերատեսուչ, հարցուց Լիւս։

—Ոչ, բարեկամս, ըսաւ Պ. տը Վերժան ժպտելով, ձեր անուանումն է իբր պետ ոստիկանութեան, զոր հիմա ստորագրեցի։

—Ի՛նչ, պարոն վերատեսուչ, բարեհաճեցաք... ըսաւ Լիւս ի յուզումն զարմացման և ուրախութեան։

—Այո, հակառակ իմ որոշումիս, մըտածեցի թէ այս պաշտօն, որ մեծ պատասխանատուութիւն կը պահանջէ, թափուր մնալու չէր, և յետոյ կուզեմ ձեզ տալ վստահութեան այս նշանը, չուշացնելով անուանում մը որուն իրաւունք ունէիք հէք Ֆաուլէրէն առաջ... այն ատեն բարձր ազդեցութիւններ կային որք կուզէին հին պարտք մը վճարել, գէթ այս է իմ իմացածս, վասնզի տակաւին ոստիկանութեան տեսուչ չէի այն ատեն։

—Չեն խաբած ձեզի, պարոն վերատեսուչ, ընդմիջեց Լիւս, վճռաբեկ ատենի նախագահը կուզէր վարձատրել Ֆաուլէրը անհուն ծառայութեան մը համար զոր ժամանակին մատուցած էր ծանր գործի մը մէջ որուն գաղտնիքը իմացան այս երկու անձինք և Ժաք Լոռան, ոստիկանութեան նախկին պետը։ Այս խօսքերն արտասանելով, ոստիկանն իր հարցափորձիչ աչուըները կը սեւեռէր Պ. տը Մարսէյի վրայ, բայց ծերունի դատաւորը բնաւ յօնքերը չպռստեց. «Կը յամառի գլխ չճանչնալ, մըտածեց Լիւս, տեսնենք տակաւին» և շարունակեց բարձրաձայն. «այս խորհրդաւոր արկած, որ ծանօթ է անոր խառնուողներուն՝ Իւզօրի ջաղացքին ոճիրը անունով, եթէ յիշողութիւնս չի սխալիր, երեւան ելաւ նահանգային երիտասարդ հարցաքննիչ դատաւորի մը կողմէ որ պաշտօնի բարձրացած էր ի Փարիզ, որուն անունն միտքս չմնաց, բայց որ քիչ մնաց կորսնցունէր իր պաշտօնը, պաշտօնէն աւելին... կեա՛նքը։

Այս վերջին բառերն արտասանած ատեն, Լիւս շուտով մը տեսաւ արագ կծկում մը ծերունի դատաւորին դէմքին վրայ, բայց այնչափ միայն... Եթէ Պ. տը Մարսէյ դեր մը խաղացած էր այս խորհրդաւոր արկածին մէջ, անշուշտ կուզէր որ այն դերը բոլորովին թաղուած մնայ անցեալի խաւարին մէջ...։

(Շարունակելի)

ձը կը կարծուի լինել արդիւնք իւր անգթութեան և կեղծաւորութեան։ Ամերիկացի կիտորսք սովոր էին իրենց նաւաստեաց պակասը լրացունել Քանաքաներէն, ինչպէս կը կոչուէին բնիկք և դիւրաւ կը յաջողէին յայսմ։

Յամին 1820 ապրիլ 4ին, ամերիկացի եօթն միսիոնարք հասան յիշեալ կղզին։ Այս ժամանակէն քիչ առաջ բնիկք ջնջած էին բոլոր իրենց կուռքերը․ և միսիոնարք գտան հոն ազգ մը որ չունէր ոչ և իցէ կրօնք։

Յամին 1825 կառավարութիւնն ընդունեց Տասնաբանեայ Պատուիրաններն իբրեւ օրէնք երկրին։ Առաջին միսիոնարք գրաւոր ձեւ տուին անոնց լեզուին, տասներկու գիրերէ բաղկացեալ այբուբենով․ Թէ արդեօք այս սակաւաթիւ գիրերը կրնային նոցա պէտքը լցունել կամ օգտակար լինել, կրնայ այլեւայլ կարծեաց առիթ տալ, բայց սա կ'ըսուի թէ բնակիչք, մինչեւ հաշուով, քիչ վար կը մնան Նիւ Եորք քաղաքին բնակիչներէն մտային մշակութեան կամ ուսման մասին։

ԱԶԳԱՅԻՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն, որ ինչպէս անցեալ օր ծանուցինք, սաստիկ հիւանդութեամբ կը տառապի, տակաւին անկողնոյ կը ծառայէ։

Ն. Ամենապատուութիւն երէկ իւր տունը կոչեց Պատրիարքարանի թղթակցութեանց տեսուչներն և ինչ ինչ հրահանգներ տուաւ։

Քաղաքական ժողովը վաղը ի նիստ պիտի գումարի Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ․ Նոյնպէս Ուսումնական ու Տնտեսական Խորհուրդները։

Այս կիրակի օր Խասգիւղի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ յատուկ հրաւիրանօք Պատարագ մատոյց Գեր. Հրմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան, ի հանգիստ հոգւոյ բարեյիշատակ Տիկին Եպրու Երամեանի․ Յաւարտ Պատարագին, հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ։

Փանթիլլիի եկեղեցւոյն Օծման հանդէսին առթիւ, կը հաղորդուի մեզ թէ մասնաւոր շնորհակալութեան արժանի է՝ Մայր եկեղեցւոյ լուսարարապետ Տ. Խաչատուր քահանայ որ նորաշէն եկեղեցւոյն զարդուց ու կարգաւորութեանց համար մեծ աշխատութիւն տուած է։ Նոյնպէս ճաշարանապետ Գասպար աղա, որ կիրակի օրը սփռուած սեղանին սպասները հայթայթած եւ սպասարկութիւնը կատարել տուած է ձրիաբար։

Ստացանք ԱՄՍՕՐԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍԻ յուլիսի թիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ — Վարդապետութիւն առաքելոց անվաւերական մատեանք — Հայ բժշկական ձեռագիրք․— Պատասխան առ Ռ. Յ. Պէրպէրեան՝ քննութիւն Մ. Խորենացւոյ մասին — Զմիւռնիոյ հայ ընթերցատունը — Զենոբ Գլակ — Սեմական փոխառեալ բառեր հին հայերէնի մէջ — Ուղղագրական — Հայ գիւղական տունը — Ժամացոյց—Քաղաքական տեսութիւն։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Բիւզանդեան գրատուն, Ղալաթիա, Սեղբոս խան։

Ստացանք ԲԱԶՄԱՎԷՊ հանդիսարանի յուլիսի ամսաթիւն, հետեւեալ բովանդակութեամբ․— Տեսութիւն Սեղբեստրոսի պատմութեան եւ Խորենացւոյ աղբերաց — Պատմութիւն Ս. Սեղբեստրոսի — Վենետահայ — Հայ բուսաբանութիւն — Կենսագիր եւ նկարագիր Եզնկայ վարդապետի Կողբացւոյ — Դրանսիլուանիոյ Եղիսաբեթու Պոլիս քաղաքին օրէնքներն ու կանոնադրութիւնները— Իշխանաց կղզիք — Շիքակոյի մեծ ցուցահանդէսը — Գեղարուեստք։

Ներքին լուրեր

ԲԱՐՁՐ. ԽՏԻՎՆ
Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Եգիպտոսի Խտիւ Բարձր. Աբբաս Հիլմի փաշա, որուն համար ծանուցուեցաւ թէ մայրաքաղաքս պիտի գայ՝ ըստ սովորութեան իւր շնորհակալութիւններն ու հաւատարմական զգացմանց արտայայտութիւնները մատուցանելու յոտս կայսերական գահոյից, երէկ առաւօտ ժամ 4ին մօտ իւր հետեւորդաց հետ մայրաքաղաքս ժամանեց Ֆայիֆ ու Շուքէյէ չոգենաւներով։

Այդ չոգենաւք, որք դրօշներով զարդարուած էին, Տօլմա Պաղչէի առջեւ ժամանելուն, Բարձր. Խտիւին գտնուած Ֆայիֆ չոգենաւին մէջ Համիտիյէ քայլերգը նուագուեցաւ և եգիպտացի զինուորք չոգենաւին կայմերուն վրայ ելնելով «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։ Շոգենաւը Պապաթաշի առջեւ խարսխեց։

Ինչպէս որ կայս. Թիկնապահ Վէհպի փաշա և Քէնան պէյ Տարանթօ գնացած էին ընդ առաջ Բարձր. Խտիւին, նոյնպէս ալ Մաբէյնի վերատեսուչ Րաիֆ փաշա որ կայս. Իրատէով Բարձր. Խտիւին հիւրընկալ կարգուած է և կայս. անձնական սպայակոյտին Ֆէրիք Շաքիր փաշա, որք բարի գալուստ մաղթելու համար չոգենաւ զրկուած էին, տեսակցեցան Բարձր. Աբբաս փաշայի հետ․ Բարձր. Խտիւը Նոյնին վսեմութեանց և իւր հետեւորդաց հետ՝ Նաւարանի կողմէ յատկացեալ չոգեմակոյկներով ցամաք ելաւ կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան պաշտօնատան քարափին վրայ, և անտի իւր հետեւորդաց հետ կայս. պալատ գնաց։

Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Ահմէտ Մուխթար փաշա, որ Էլ Գոհէրէ չոգենաւով մայրաքաղաքս եկած էր Բարձր. Խտիւին հետ, նոյնպէս կառքով կայս. պալատ գնաց։ Թէ՛ Ն. Բարձրութիւն և թէ իւր հետեւորդք սովորական հանդերձանօք կը կրէին պատուանշան ի կուրծս։

Բարձր. Խտիւը կայս. պալատ ժամանելուն՝ ընդունուեցաւ Մեծ-Եպարքոս ու կայս. աւագ Թիկնապահ Բարձր. Ճէվատ փաշայի և արքունեաց հրամանատար Վասըֆ Օսման փաշայի կողմէ։ Բարձր Աբբաս փաշա պահ մը հանգիստ առաւ և յետոյ Վեհ. Սուլթանին արտօ- [illegible] ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։ Բարձր. Աբբաս փաշա իւր հաւատարմական խորին զգացմանց արտայայտութիւնները մատոյց յոտս կայսերական գահոյից․ Վեհ. Սուլթանը մեծապէս գոհ մնալով և գնահատելով Բարձր. Խտիւին այս հաւատարմական զգացումները, բարեհաճեցաւ իւր կայսերական մեծարանքները շնորհել։

Քիչ յետոյ, Ահմէտ Մուխթար փաշա Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունենալով արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։ Նոյնպէս Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցան Բարձր. Խտիւին իբրեւ հետեւորդ գտնուող Տիգրան փաշա, Սապիթ փաշա ու Շէվքի փաշա ինչպէս նաև Մահմուտ Ֆէհմի, Մահմուտ Շիւքրի ու Աբտիւլհալիմ Սըրմ փաշաներն և Յայիտ պէյ։

Բարձր. Խտիւն՝ իրեն հետեւորդ եգիպտացի պաշտօնատարաց ինչպէս նաեւ Բարձր. Ճէվատ փաշայի ու պալատական պաշտօնատարաց հետ միջօրէի ճաշն բրաւ կայս. պալատան մէջ։

Բարձր. Խտիւը կրկին անգամ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և երախտագիտութիւն մատոյց իրեն նկատմամբ եղած կայսերական մեծարանաց համար։ Ն. Բարձրութիւն յետոյ Րաիֆ փաշայի, Վէհպի փաշայի և իւր հետեւորդաց հետ պալատական կառքերով գնաց իրեն բնակութեանը յատկացեալ ապարանքն ի Տէֆթէրտար Պուրնու։

Պահ մը յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն այցելութիւն տալով Բարձր. Խտիւին, հաղորդեց Վեհ. Սուլթանի կայսերական բարեւները։ Բարձր. Ճէվատ փաշա ապարանքն ուրէ անցաւ, որպէս զի Բարձր. Խտիւն ամեն հանգստութիւն վայելէ։

⁂

Այսօր, ժամ 11ին մօտ, պատշաճ արարողութեամբ՝ Բարձր. Խտիւին պիտի շնորհուի Իմթիազ պատուանշանն և կուրծքին վրայ պիտի զետեղուի։ Այդ հանդէսէն յետոյ կայս. պալատան մէջ հացկերոյթ մը պիտի տրուի ի պատիւ Բարձր. Խտիւին, Նախարարաց, կայս. պալատան պաշտօնատարաց և Ն. Բարձրութեան հետեւորդներուն։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ․ — Անտառաց, հանքայ և երկրագործութեան Նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական եւ միանգամայն փաստաբան անուանեցաւ Ազգ. Պոլսոյ փաստաբաններէն Մէհմէտ պէյ։

Հալէպի նահանգին Հարիմ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ահմէտ Ճէմիլ էֆէնտի, նախկին գայմագամ Ճիսրը Շուղուրի։

Տրապիզոնի նահանգին Սուրմինէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Ալի Րիզա պէյ, գայմագամ Ֆաթսէի, և իրեն յաջորդեց Մէհմէտ պէյ, գայմագամ Սուրմինէի։

Գօնեայի կեդրոնական Նախնական ատեանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Նազիֆ էֆէնտի, նախկին ընդհանուր դատախազ վերաքննիչ ատեանին Տիարպէքիրի։ Նազիֆ էֆէնտի կատարեց հարկ եղած օրինական երդումը։

ԱՀՄԷՏ ՄՈՒԽԹԱՐ փաշայի որդին Մահմուտ պէյ, որ գերմանական սպայակոյտին մէջ կը գտնուի, հրաժարական տուած է և ի մօտոյ Եգիպտոս պիտի երթայ ժամանակ մը ծնողացը քով մնալու համար։ Յետոյ, Կ. Պոլիս պիտի գայ և օսմ. կայս. բանակի ծառայութեան մէջ պիտի մտնէ։

ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՔ․ — Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատուոյ Լեգէոնի մեծ ժապաւէնը նուիրած է Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշայի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

ԽՏԻՎ Բարձր. Աբբաս փաշա քանի մը օր պիտի մնայ մայրաքաղաքս։

ՀԵՐՔՈՒՄ․ — Այս աւուր Թարիք հաւատակի արտատպելով Ստանտըրտի կիրակի օրուան թիւոյն մէջ հրատարակեալ Հէյէթէ Սթանլէյի խորագրով յօդուածն, իր կողմէ հետեւեալը կը գրէ․

«Հայերու բնակած նահանգները եթէ համրուին, ուրեմն տեսնուի որ չեն անցնիր և այդ տեղեր իսլամաց մեծամասնութեան հետ բաղդատելով՝ հայերը բացարձակ փոքրամասնութիւն մը ունին։ Ներկայ ժամանակիս մէջ, ուր աշխարհագրական և վիճակագրական տեղեկութիւնք ամենէն աւելի տարածուած են, թշնամական ոգի ունեցող անձանց հրատարակութիւնք, որով կը նկրտին ուրիշ կերպիւ ցոյց տալ յայտնի իրողութիւնները, չեն կրնար ազդեցութիւն մը ունենալ, և հետեւաբար չարժեր զանոնք հերքելու ձանձրութիւնն յանձն առնուլ։ Ստանտըրտ՝ թշնամական հրատարակութեանց մանրամասնութիւնները հերքելու ձեռնարկելով, Բարբերդի, Բաղէշի, Տրապիզոնի ու Գօնեայի նահանգաց իսլամաց թիւը Հայոց թիւոյն հետ բաղդատած և թիւեր ցոյց տուած է ապացուցանելու համար իսլամաց մեծամասնութիւնն ու հայոց փոքրամասնութիւնը, պարագայ մը որ բնաւ փաստի կարօտ չէ։

«Ըստ մեր խոնարհ կարծեաց, միայն չորս նահանգներու բնակչաց թիւը ցոյց տալը բաւական չէ ապացուցանելու թէ Թուրքիոյ մէջ բնակող հայերը խիստ փոքրամասն են բաղդատմամբ իսլամներու։ Մենք եթէ հաստատ կերպիւ չգիտնանք ալ թէ Եւրոպայի մէջ թշնամական հրատարակութեամբ զբաղող անձանց ջանքերն՝ որով իսլամաց ու հայոց թիւերը սխալ ցոյց կուտան Եւրոպիոյ հանրային կարծիքը սխալեցնելու համար, ապարդիւն պիտի մնան, զի Եւրոպա լաւ տեղեակ է թիւերու ճշդութեան, և եթէ հարկ տեսնէինք անոնց հրատարակութիւնները թիւերով հերքելու, օրինակի համար Ստանտըրտի թուած նահանգներէն զատ, հարկ պիտի զգայինք ցոյց տալ թէ Սեբաստիոյ մէջ 116,266 հայերու փոխան 766,559 իսլամներ կան, Պրուսայի նահանգին մէջ 57,862 հայերու փոխան 1,131,250 իսլամք, Տիարպէքիրի նահանգին մէջ 45,253 հայերու փոխան 292,498 իսլամք, Ատանայի նահանգին մէջ՝ 32,815 հայու փոխան՝ 341,476 իսլամք և թէ Կարնոյ ու Էնկիւրիի նահանգաց մէջ ալ բնակչաց համեմատութիւնը միեւնոյն վիճակի մէջ կը գտնուի։

«Եւրոպայի մէջ այսօր իւրաքանչիւր երկրի բնակչաց ընդհանուր թուոյն վերաբերեալ տեղեկութիւնք այնչափ ընդհանրացած են, որ կարելի չէ երեւակայել թէ Եւրոպայի մէջ գոյութիւն ունենան այնպիսի պարզամիտներ, որք կարեւորութիւն տան այդ տեղեկութեանց հակառակ եղած հրատարակութիւններուն։

«Հայ հասարակութիւնք, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, Թուրքիոյ ամեն կողմերուն մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը վայելէ և շնորհաց կարժանանայ։ Այս վիճակն ուրիշ կերպիւ ցոյց տալու համար թշնամական հրատարակութիւնք կըլլան և. Եւրոպայի մէջ ցարդ տեղեկութիւն առնուած չէ այն ապացոյցներու մասին, որք կը հաստատեն թէ այդ հրատարակութիւնք լոկ թշնամութեան արդիւնք են։ Ըստ մեզ, ամենէն աւելի այդ մասին վրայ պէտք է լուսաւորել Եւրոպայի հանրային կարծիքը։

«Օսմ. կայս. կառավարութեան՝ զաբերէ ի վեր ընտրած հպատակասիրական բարձր ընթացքն եղած է իւր բոլոր հպատակներն անխտիր շնորհաց, արդարութեան ու անդորրութեան արժանացնելու ամենակարեւոր խնդիրն։ Ամենուն ալ հաւասարութեամբ զարգացնել ու անդորր վիճակի մը մէջ գտնուելու միջոցները կ'ապահովուին, առանց ի նկատի առնելու թէ նահանգաց մէջ իսլամք մեծամասնութիւն կը կազմեն և հայերը՝ փոքրամասնութիւն։

«Այն շնորհներ զորս միայն օսմանեան կայսրութեան բարձր հովանւոյն ներքեւ կարելի է վայելել, ամենուն ծանօթ են և մանաւանդ կը հաստատեն զայն հայ հասարակութեան հաւատարիմներն և ուղղախոհները։ Մէկ քանի դատարկապորտ թեթեւամիտներ, որք իրենց գործած ոճիրներուն վրայ արդարութեան ձեռքէն ազատելու համար Եւրոպա փախած են և որք նողկանք կ'ազդեն հայ հաւատարիմ հասարակութեան, կը նկրտին այս կէտին մէջ ալ Եւրոպայի հանրային կարծիքը սխալեցնել, ինչպէս կ'ընեն բնակչաց թուոյն խնդրոյն մէջ։ Հետեւաբար խնդրոյն ամենէն աւելի հերքելու կէտն այս է։

«Ապահովցնելով հանդերձ թէ մարդիկը սխալեցնելու համար թշնամական ոգւով տարօրեալ այդ խայտառակներու ջանքերն ապարդիւն և ամուլ պիտի մնան՝ նման անջրդի վայրի մը վրայ ցանուած սերմին, մեզ համար սրտերն հանդարտեցնելու կէտ մը կայ, այն ալ սա պարագան է թէ մեր երկրին ամեն կողմերն օտարաց առջեւ բաց գտնուելով, օտարազգի վաճառականք ինչպէս նաեւ ամեն տեղ գտնուող օտար պաշտօնեաներ իրենց ճշմարիտ վիճակը տեսնելով Եւրոպայի հանրային կարծիքը չսխալեցնելու համար միշտ տեղեկութիւն տալու և ծանուցանելու վրայ են եւրոպացւոց, որպէս զի կարեւորութիւն չտան այդ կարգի թշնամական հրատարակութեանց։ Մեզ համար մասնաւոր պարտք մըն է գոհունակութիւն և շնորհակալութիւն յայտնել այդ կարգի ուղղամիտ և ճշմարտութիւնը սիրող անձանց։»

ՔՆՆԱՏՍՈՒԹԻՒՆ․ — Մասնագէտ ձկնաբոյծ Պ. Ժուսէ որ քանի մը ամիս առաջ Պ. Պէրժէի հրաւիրանօք Բարիզէն մայրաքաղաքս եկած և Այտընի, Քօնեայի ու Սուրիոյ նահանգներն ուղեւորած էր, այն տեղերու լճերը աչքէ անցունելու համար, Կ. Պոլիս վերադարձաւ։ Ֆրանսացի մասնագէտը զբաղած է իր տեղեկագիրը պատրաստելու զոր պիտի մատուցանէ կայս. անձնական Գանձուն Նախարարութեան և Հանրային Պարտուց վարչութեան։ Իր այցելած վայրերէ մէկ քանիներու լճերը ձկնատածութեան յարմար գտած է, և մէկ քանիները ոչ։ Պ. Ժուսէ, իր աշխատութիւնը աւարտելէ ետք, Պրուսա պիտի ուղեւորի։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳԻՐ․ — Ինչպէս արդէն ծանուցինք, Արթաքի էֆ. Զաւըրճեան առաջարկներ ըրած էր մաքսային վերատեսչութեան, առաջքն առնելու համար գոհարեղէններու ներածման ու արտածման մասին մաքսախոյսերու կողմէ յարուցուած դժուարութիւններուն։ Այս անգամ, Արթաքի էֆ. Զաւըրճեան իւր առաջարկները պարունակող մանրամասն ծրագիր մը մատոյց մաքսային վերատեսչութեան։ Այս ծրագիր, որ արհեստի խորին գիտակցութեամբ պատրաստուած է, օգտակար կ'ընծայէ թէ՛ մաքսային վերատեսչութեան և թէ մանաւանդ ընդհանուր ոսկերչութեան դասուն։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ․ — Այս առաւօտ, Կղզիներէն եկող երկրորդ չոգենաւը կամուրջին մօտեցած պահուն, ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։

Ազարեան Անտոն էֆէնտիի որդին՝ Պ. Ժան Ազարեան, չոգենաւէն մակոյկ կ'իջնէր—ինչպէս սովորութիւն ունին ընելու շատ մը ուղեւորներ, ցամաք ելլելու համար,—երբ մակոյկը շրջելով, Պ. Ազարեան ծովը ինկաւ և հակառակ ալիքներուն դէմ իւր մաքառումին՝ անիւին տակ գնաց։ Դիւրին է երեւակայել թէ այս տեսարան ինչ սոսկում առաջ կը բերէր չոգենաւուն մէջ. Նաւապետը վայրկենական արագութեամբ կեցուց մեքենան, ապա թէ ոչ՝ մահուան անխուսափելի վտանգ կար ծովամոյն երիտասարդին համար։ Շոգենաւէն անմիջապէս օգնութեան հասնելով, ազատեցին Պ. Ազարեանն որ անիւէն բախուելէն վիրաւորուած էր կողէն։

Վիրաւոր երիտասարդն իսկոյն փոխադրեցին Ազարեանց գրասենեակն, ուր Տոք. Տիգրան փաշա Փէշտիմալճեան և ուրիշ բժիշկներ կը դարմանեն զինք։ Նախնական դարմանները տրուելէն ետք, երիտասարդն իր տունը պիտի փոխադրուի։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ․ — Մանասըրէն կը հեռագրեն թէ յունիս 24ին, 25ին ու 26ին Կէօրիճէի մէջ երկրաշարժի ցնցմունք զգացուելով երեք տուներ վնասուեր են։

—Բաղէշի քաղաքին մէջ ալ վերջերս երկրաշարժի թեթեւ ցնցում մը զգացուեր է։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանն ի մօտոյ պիտի դատէ այն անձերն որք ի Սիրքէճիի երկաթուղւոյ կայարանին դրամարկղը կոտրելով բաւական գումար մը գողցած էին։

—Եղեռնադատ ատեանը տասնհինգ տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտեց Ալի անուն մավունաճի մը որ իրեն արհեստակից մը սպաննած և ուրիշ երկու մարդեր ալ վիրաւորած էր։

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ ՈՃԻՐԸ․ — Բանկալթիի Աֆէթ փողոցին մէջ, գեղագործ Պ. Զէզար Թէրճիմանի վրայ րէվոլվէրի հարուած պարպող չարագործը գտնելու համար ոստիկանական խուզարկութիւնք առաջ կը տարուին։ Երկու հոգի ձերբակալուելով ցոյց տրուեր են վիրաւորեալին, որ յայտարարեր է թէ ատոնցմէ մին՝ տիկին Շվուարծի ժամացոյցն յափշտակողն է․ իսկ միւսը չի ճանչնար․ հետեւաբար այս վերջինն ազատ թողուեր է։

Պ. Զէզար Տօքթ. Ֆէրտի փաշայի և Կալաթա Սէրայի բժիշկ Տօքթ. Լուէճի պէյի եղբօրորդին է. կը դարմանուի իր տան մէջ. մարմնոյն մէջ մխուած գնդակն հանել կարելի չէ եղած, վասնզի ո՛ր կողմ խրած ըլլալը չի գիտցուիր տակաւին. վիրաւորեալին վիճակը ծանր է միշտ, բայց բժիշկներն յուսահատած չեն։

ՀՐԴԵՀ․ — Երէկ առաւօտ, Բերայի Չիտակ ճամբան, Կալաթա-Սէրայի Լիսէին դրան մօտ գտնուող նպարավաճառի խանութէն հրդեհ ծագեցաւ․ թէ՛ այդ խանութը և թէ կից գտնուող վարսայարդարի մը խանութն այրեցան։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ Ազգ. Պոլսոյ մասնաճիւղին տնօրէն Պ. Քօբ, որ մայրաքաղաքս կը գտնուէր արձակուրդով, իր պաշտօնավայրն ուղեւորեցաւ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ՊՏՈՅՏ․ — Ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպոն և ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ նախընթաց օր Քօյլէյ պահակ չոգենաւով պտոյտ մը կատարեցին Նիկոմիդիոյ ծովածոցին մէջ և իրիկուընը Մեծ կղզի դարձան։

ԹԵՆՊԷՔԻԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ․ — Հալքալըի երկրագործական վարժարանին ուսանողներուն թենպէքիի մշակութեան եղանակն ուսուցանելու համար, երկրագործական նախարարութիւնը որոշած է այդ մշակութիւնը կատարել տալ վարժարանին կից գտնուող արտերուն մէջ։ Այս որոշում մատուցուած է ձեռնհաս իշխանութեան վաւերացման։

ՈՃԻՐՔ ԵՒ ԱՐԿԱԾՔ․ — Այս երկուշաբթի գիշեր ի Պէշիքթաշ սրճարանի մը մէջ Ճէլալ անուն մարդ մը կռուի բռնուեցաւ Սաւէտտին էֆէնտի անուն մարդու մը հետ և դաշոյնը քաշելով այս վերջինը գլխէն վիրաւորելով փախաւ։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութիւններ կատարած պահուն ձիավար մը եկաւ ըսաւ թէ անծանօթ մարդ մը իւր ձին հեծնելով Բերա երթալու պահուն կէս ճամբան ձիէն իջեր և չէ ուզեր ստակ տալ և թէ կռիւ մը ծագելով այդ մարդ զինքը վիրաւորած է կուրծքէն։ Ոստիկանութիւնը յետ քննութեան հաստատելով որ Սաւէտտին էֆէնտին վիրաւորող անձն է, խուզարկութիւններ կատարելով ձերբակալեց։

—Առջի գիշերը Պոլսոյ կողմը Բիւչիւք Մուսթաֆա Փաշա թաղին մէջ երկու մարդեր Խամիլ էֆէնտի անուն մարդու մը վրայ յարձակելով կուրծքէն վիրաւորեցին և փախան։ Վիրաւորեալն ըսած է թէ ատոնց միոյն անունը Րէմզի և միւսինը՝ Մուսթաֆա է։ Ոստիկանութիւնը խուզարկութեանց ձեռնարկեց։

—Սեդրաք անուն մարդ մը առջի գիշեր ի Բանկալթի իւր տունը երթալու պահուն, անծանօթ մարդ մը վրան յարձակելով սրունքէն վիրաւորեց և փախաւ։ Չարագործը կը փնտռուի։

—Երէկ առաւօտ Գուրուչէշմէի բացերը մակոյկ մը շրջեցաւ, յորում մէկ քանի նուագածուներ կը գտնուէին։ Մակոյկին շրջելուն տեղի տուած էին նոյն պահուն անցնող չոգենաւի մը յարուցած ալիքները։ Անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ամենքն ալ ազատուեցան, սակայն իրենց նուագարանները կարելի չեղաւ գտնել։

—Ի Ղալաթիա, Ռուսական չոգենաւային ընկերութեան գործակալութեան բեռնակիրներէն Միհալ Մանուկի տասնամեայ աղջիկը առջի օրը, գործակալութեան շէնքին չորրորդ յարկի պատուհանէն վար գլորեցաւ։ Բարեբաղդաբար, սալայատակին վրայ ինկաւ և թեթեւ կերպով վիրաւորուեցաւ գլխէն։

ՏՈՔԹ. ՄԱԽՈՒԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՋՂԱՅԻՆ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Հաստատուած է ի Բերա, Շիշլի փողոց թիւ 27 (Միսք փողոցին անկիւնը), ուր կը գտնուի ամէն օր։ Զորեքշաբթի օրերը ձրի։
647 6—10

ՆԵՎՐՈՒԶ
23, ԳԻՒԶԻՒՔ ՍՈՐԽՈՒՍՏԵՍ ԽԱՆ, 23
ՊԱՀՃԷ ԳԱՓՈՒ, ՄԷՅՏԱՆՃԸՔ ՓՈՂՈՑ
Կ. ՊՈԼԻՍ

Պաստըրի, Տանըրէլ, Թիւլ, Վայոմագայր, Թաւլրաթան, Մուսլին, Լոոզ, Ժապաւէն եւ Թոշիքնոց մետաքսեայ, Բամբակեղէնք եւն. Գաւառական յանձնարարութիւնք խնամով կը կատարուին
596 14—18

ԾԵՌԱԳԻՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 10 Յուլիս.—Պ. Ֆէյրալ վերստանձնեց հիմնական նախարարի պաշտօնն։ Իւր հրաժարման պատճառն էր կրօնային Միաբանութեանց խնդիրն։ Այս մասին Արմատականաց կողմէ հարցապնդում մը ներկայացուած էր։ Առաջարկութեամբ նախարարութեան, մեծամասնութիւնն որոշած էր ամիս մը յետաձգել խնդիրը։ Բայց այս մեծամասնութիւն Աջակողմին մասնակցութեամբ կազմուած էր, և ո՛չ թէ մի միայն Հանրապետականաց մէջէն։

—Հերքուեցաւ այն լուր թէ Պ. Տիբեւիի Նախարարութիւնն որոշեր է լուծել Փարիզի նորընտիր քաղաքային խորհուրդն։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ. — Ահռելի մրրիկ Այօուա նահանգին մէջ, Բոմբրէ քաղաքին վրայ։ Տուներուն կէսը կործանեցաւ։ 100ի չափ անձինք մեռան փլատակաց ներքեւ կամ այլապէս։ 200 անձինք վիրաւորեցան։ Յ'Ալգօ, ուրիշ փոթորիկ, կարկուտախառն։ Հոն ևս մի քանի անձերու կորուստ։

ԱԹԷՆՔ.— Իբրև պատրաստութիւն Կորնթոսի ջրանցքին բացման, թումբերը վեր առնուած ըլլալով, ծովու ջուրն ողողած է ջրանցքն, որ ցարդ չոր էր։ Ամեն բան յաջողապէս տեղի ունեցած է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Զարեւիչը գնաց Պերլին։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 29 Յունիս

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏ

Երեք երեկոյ գոց, [Միաց. Գ. Սէրի]		23 38
Բերայի մէջ		— —
Առաւօտուն բացուելու		23 38
Կէս օրին		23 38¼
Թահվիլաթը Օսմանիյէ, երեկ երեկոյ		— —
» ժամ 5ին		— —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԵԹՂԹՔ

Փոխառութիւն	Սէրի	54 50
		33
		22 75

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 20
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 28
Պանք տը Փօնս	» »	3 30
Օօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 25
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	16 23
Թրամուէյ	»	575

Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	»	502 ½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	88 ¼
Բաժնեթուղթ Լաւրիօնի		54

ԸՆԹԱՑԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 27
Անգլիական ոսկի	»	110 04
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107
Իմբէրիալ	»	89 30
Քրիմից	»	51 15
Ռուպլ թղթադրամ	»	8 66
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	107 34
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	98
Թասֆիյէ	»	— —
ցոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 10 Յուլիս

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	97 65
» » 4 ½ %	106 65
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	21 90
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	495
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	— —
Օսմանեան Երկաթուղի	87 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	377 50
Պանք Օթօման	574 37
Քրէտի Լիօնէ	765
Իտալական Ռանթ 5 %	88 90
Եգիպտական միացեալ	504 68
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 190
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	390 93

ԼՈՆՏՈՆ, 10 Յուլիս

Անգլ. քոնսոլիտէ	99 12
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 68
» » Ա.	54 50
» » Բ.	33
» » Դ.	22 75
Օսմ. փոխառութիւն 1871	97 75
Փոխառութիւն 1877 (Տէֆանս Լօն)	96 75
Պանք Օթօման	12 81
Այտընի երկաթուղի	14
Գասապայի երկաթուղի	11 50
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիյէ)	100
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Թուրքիա)	103 25
Հելլենական 5 %	44 50
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 374

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Յուլիս

Օսմանեան Երկաթուղի	88 30
Օսմ. Րէժի	180
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 330
» Փարիզի »	80 70

ՎԻԵՆՆԱ, 10 Յուլիս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 85
» Փարիզի »	50 50
Օսմանեան Րէժիի բաժնեթուղթք	184 50
» երկաթուղի	49 25

ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

Նիկոմիդիայի գաւառին մէջ՝ Ատա-Բազարն է որ ամենէն ընդարձակ և բացառիկ ասպարէզն ունի առեւտրական տեսակէտով․ մեծ տօնավաճառ ունի ամեն երկուշաբթի օրեր գարունէն սկսեալ մինչեւ ձմրան սկիզբը, յորում այլ ևս անանցանելի կ'ըլլան ճամբաներն․ ամառը՝ օգոստոսէն սկսեալ՝ երկուշաբթի օրերը, շրջակայ գիւղերէն և մինչեւ 30-35 ժամ հեռաւորութենէ տօնավաճառի եկողներու խուռն բազմութիւն մը լեցուած կ'ըլլայ շուկան և մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ այդ քանի մը ամիսներու մէջ․ կրնաք աչքերնուդ առջեւ բերել Ղալաթիոյ՝ Գարաքէօյի կամուրջին գլուխի մարդկային հոսանքը․ այդ օր գիւղացին սայլերով բերած է իւր երկրագործական զանազան բերքերը և վայնա վաճառականներուն ծախելէ յետոյ, իւր տան այլ և այլ պիտոյքը կը գնէ ու կը մեկնի։

Տեղական գլխաւոր բերքերն են, գարունէն սկսեալ, խոզակ, արմտիք և ծխախոտ․ քաղաքացի վաճառականք և խանութպանք անհամբեր կը սպասեն խոզակի հասնելուն, վասն զի մինչեւ յունիսի սկիզբը թէ՝ առեւտուրը բոլորովին դադրած է և թէ միշտ ապառիկ են եղածներն ու ամեն ոք կը սկսի այլ ևս վճարելու իւր պարտքերն․ այս տարի ձմրան մէջ թէ՝ վաճառականք և թէ խանութպանք դրամական ծանր նեղութիւններ կրեցին վասն զի ո՛չ ոք կարող չեղաւ կամ Պոլիս կամ այլուր իւր պայմանաժամը լրացած՝ այսինքն մուրհակին փոխարէնը վճարելու, շաբաթներով և ամիսներով, որով վարկաբեկ կ'ըլլար պարտատէրը․ տեղւոյս առեւտրական այս բացառիկ ընդարձակ գործերն 15-20,000 ոսկիի վարկ բացող դրամատուն մը պէտք ունին անհրաժեշտ, մինչ ընդհակառակն 5-6 հատ լումայափոխներ կան ընդ ամենը, որոց հազիւ 1-2 գլխաւորները 1000-1500 ոսկիի դրամագլուխ ունին, իսկ միւսներն 100էն սկսեալ մինչեւ առաւելն 500 ոսկի և ասոնք ալ դեռ տարակոյսի տակ կը մնան․ ասոնք կարող չեն արդէն ընթացիկ հաշիւներ բանալ սա ու նա անձանց, այլ հազիւ մէկ-երկու հարիւր ոսկի մը պատրաստ կ'ունենան իրենց քովը (ինչ որ հազուագիւտ բացառութիւն մըն է արդէն)․ ենթադրենք թէ այս ինչ վաճառականն 50-100 ոսկիի անակնկալ պէտք մ'ունեցած է 19 կամ 20 ամիսէն վճարելի, քանի մը լումայափոխներու դիմելէ վերջ, մէկու մը քով երբ կը գտնէ այդ դրամի, եթէ արդէն վարկի տէր անձ մ'է սա, օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշւով մէն մի ոսկիի համար օրական 4ական փարա տոկոս պէտք է կանխիկ վճարէ ու ապա վճարատոմս մը տայ․ պէտք է գիտնալ որ արդէն ընդհանրապէս 100էն 5 կամ 10 շահով կը ծախուին ապրանքներն և այն ալ թէ՛ ապառիկ և թէ փոքր քանակութեամբ․ շատեր արդէն անխոհեմութեամբ փճացած են տոկոսներու այդ բեռին տակ և ուրիշներ մեծ նեղութիւններ կրած․ վաշխառութիւնն ի գործ կը դրուի այս տեղ ալ։

Քանի մը օրերէ ի վեր հանրային պարտուց վարչութիւնը Միզանը բացած է և խոզակի վաճառումն սկսած, ամեն կողմերէ արդէն խոզակ սկսած են բերել, բայց մեծ դրամագլուխի տէր գնողներ կը պակսին, որով մեծ մասն առանց ծախուելու կը մնայ, և ծախուածներն ալ միշտ իրենց արժէքէն նուազ կը տրուին․ կանոնաւոր դրամագլուխ ունեցող վաճառականներու համար, կոկիկ գործ և մեծ շահ մը կայ խոզակի վրայ, որով և կառավարութիւնն ալ, քաղաքացին ալ, երկրագործն ալ պիտի օգտուէին․ կը յուսացուի որ հանրային պարտուց վարչութիւնն այդ մասին կարգադրութիւն մը ընէ։

Միեւնոյն վիճակն ունին երկրագործական բոլոր քիւղերը, քանի որ մեծ դրամատուն մը կը պակսի հոս և քանի որ օրական չորս փարա տոկոս վճարելու ստիպուած է փոխառութիւն ընողն․ այս ամենը վերջ մը կը գտնեն եթէ մեծ դրամատուն մը հաստատուի տեղս և վաշխառութիւնը ցնցուի նոյն իսկ շուկային մէջէն, և տարակոյս չունինք որ ամբողջ հրապարակը պիտի բռնէ այդ դրամատունն։ Զ. Ց. Գ

ՓԵՐՐԻՍԻ ԱՆԻՒԸ

ՇԻՔԱԿՕ, 26 Յունիս

Եթէ Բարիզի ցուցահանդէսը իր Էյֆէլի աշտարակը ունէր, Շիքակոյի աշխարհահանդէսն ալ Փէրրիսի անիւը ունեցաւ որուն բացման հանդէսը կատարուեցաւ ամսոյս 21ին․ եթէ Էյֆէլ ճարտարապետական և մեքենագիտական հրաշալիք մըն էր, Փէրրիսի անիւն ալ մեքենագիտական մեծ գործ մըն է, սա տարբերութեամբ որ Էյֆէլի աշտարակը անշարժ էր, մինչ այս մեծ անիւ շարժուն է․ օդին մէջ կը շարժի իր ահագին երեւոյթով և ղանդուածով․ Այս անիւ ճիշդ [illegible] [illegible] մը ձեւով շինուած է, բայց ոչ թէ փայտէ այլ երկաթէ․ շինողն ալ Փիթսպուրկցի 36 տարեկան մեքենագէտ մըն է Ճօրճ Փէրրիս անուամբ։

Միտուէյ Բլէյզընս կոչուած տեղւոյն մէջ և ճիշդ եգիպտական բաժնի Գահիրէ փողոցին դէմը կառուցուած է․ 250 ոտք տրամագծով՝ 825 ոտք շրջանակ մը ունի և 30 ոտք լայնութիւն․ այս անիւով օդին մէջ բարձրացող մը 265 ոտք բարձրութեան մը մէջ կը գտնէ ինքզինք․ եթէ տեղւոյս բարձրութիւնն ալ հաշուի առնենք, մինչեւ 300 ոտք բարձրութիւն յառաջ կուգայ, մինչ Էյֆէլի աշտարակը 300 մեթր էր․ Այս անիւ գլխաւորապէս երկու մեծ երկաթեայ շրջանակներէ կը բաղկանայ՝ մէկզմէկու ամրապինդ կցուած երկաթեայ ցուպերով․ կեդրոնն ալ 45 ոտք երկայն և գրեթէ երեք ոտքի չափ լայն երկաթեայ առանցք մը կայ որուն վրայ իր շրջանը կը կատարէ այս անիւ․ իր շրջանակին չորս կողմէն իրարմէ հաւասար հեռաւորութեամբ կախուած են 36 հատ կառքեր որոնց մէջ կը նստին այցելուք՝ օդին մէջ շրջան մը ընելու համար․ այս կառքեր 27 ոտք երկայն և 13 ոտք լայն և 9 ոտք բարձր են և երկաթեայ ծանր շրջանակներով ամրապնդուած․ բայց բուն իսկ կառքերը փայտէ շինուած են, մէկ դուռ և հինգական պատուհան ունենալով երկուստեք․ ասոնց մէջ 40ական շարժուն նստարաններ կան, մէկ անգամէն 1400 հոգի պարունակելու կարող․ ամբողջ անիւին ծանրութիւնն է 1200 թօնօ և որուն առանցքը երկու ամուր երկաթեայ և 140 ոտք բարձր աշտարակներու վրայ զետեղուած է․ Հազար ձիու ոյժ ունեցող մեքենայ մը շարժում կուտայ այս անիւին․ Ահա այս անիւին բացման հանդէսը կատարուեցաւ երկու հազար հրաւիրելոց ներկայութեան, որոնց մէջ էին օտար մամլոյ բոլոր ներկայացուցիչք․ առաջին անգամ հեծնելով այս անիւը, օդին մէջ պտոյտ մը կատարեցինք շրջանաձեւ․ Պ. Փէրրիսի կենաց բաժակներ առաջարկուեցան և ատենախօսութիւնք եղան․ մարդ այս երեք հարիւր ոտքի չափ բարձրութենէն քիչ շատ յանդգնութեամբ ակնարկ մը կրնայ ձգել իր շուրջ․ աջէն Մըշիկըն լիճը իր գեղատեսիլ և սպիտակ շէնքերու ղանդուածներով, ջուրերու ամենագեղեցիկ բաժանմամբ, եդեմական պարտէզ մ'է կարծես որ աչքիդ առջեւ կը պարզուի․ աւելի հեռուն կը տեսնես բուն իսկ քաղաքը՝ Շիքակօն, իր բարձր շէնքերու կատարները, եկեղեցեաց գմբէթները գործարաններու ծխնելոյզները, լճի տեսքը իրենց բոլոր մեծութեամբը կ'երեւան և անիւին ստորոտն ալ խառնուած բազմութիւնն այս տարօրինակ փողոցին մէջ՝ ամենատարօրինակ տեսարան մը յառաջ բերած են։

—Գօլօմպեան աշխարհահանդէսի նորութիւններէն մին ալ պարտէզին շուրջը պտոյտ ընող վերամբարձ ելեքտրաշարժ երկաթուղին է։

—Երէկ, 26 յունիս, երկուշաբթի, ի Ճեքսըն Բարք՝ օսմանեան կայսերական կառավարութեան շէնքին բացման հանդէսը տեղի ունեցաւ շքեղութեամբ որուն մանրամասնութիւնք յաջորդ նամակաւ։ Հ. Ա.

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Խնդիրներ կան, որք թէեւ անհատական՝ բայց շատ իրաւունք ունին հանրային ըլլալու․ Աբէ-Լէյֆի «Ժամադրութիւն» վերնագրով յօդուածը այնպիսի պահու մը ձեռքս հասաւ, երբ արդէն սրտնեղութենէս կատղած, մարդ կը փնտռէի հետը կռուելու։

Ժամադրութի՜ւն․ աղէ՛կ․ ո՞վ պիտի յարգէ․ հապա ի՞նչ պիտի ըսէք երբ սեւն ճերմակ տեսնէք որ, պայմանագրութիւններն իսկ յարգողներ չը կան։

Ես առեւտրական մարդ մ'եմ․ ասկից գրեթէ վեց ու կէս ամիս առաջ, մայրաքաղաքիս մէ քանի պատուաւոր ընտանեաց հետ պայմանագրութիւններ կնքեցի, իրենց տուները կահաւորելու, պայմանաւ սակայն որ երեք ու կէս ամիսէն յանձնեմ ապրանքները․ Համաձայն պարագային՝ թէ ապրանքը ձեռքս պիտի մնար և թէ տուգանք մը պիտի վճարէի իրենց, որովհետեւ ապսպրանքներուն մեծագոյն մասը հարսանեկան օժիտներու և այլ կահաւորմանց առթիւ յանձնարարուած էին, և ժամանակը անցնելէն վերջ այլ եւս բան մը չէին ընդունէր ապսպրողներուն։

Սոյն պայմաններն, իր մանրամասն պարագաներով բացատրող երկայն նամակ մը հաղորդեցինք մեր գործարանատէրերէն մէկուն, և ապսպրինք որ հաճի իր գործարանին մէջ ապրանքները գործել տալով, որոշեալ ժամուն մեզ հասցընել․ չը մոռնամ ըսել թէ ապրանքին փոխարէնն ալ կանխիկ վճարեցինք գործարանատէրին, որպէս զի խոչընդոտ մը չը հանդիպի ապրանքներուն առաքումը։

Անցան օրեր․ ամիսներն իրարու յաջորդեցին և ահա սկսան մեր յաճախորդները կամաց կամաց սեղմել թափել․

—Վարպետ, ըլ դեռ չեկա՞ւ։

—Մի՛ անհամբերէք, այսօր վաղը ճամբայ կը հանուին։

Շաբաթ մը վերջ, «դարձեալ զնոյն բան ասաց», շաբաթ մը եւս և ահա պայմանաժամը լրացաւ, օրերը հասան, հարսանեաց պատրաստութիւնները տեսնուեցան, ուրիշ վաճառականներ իրենց յանձնառութիւնները կատարեցին, և մինակ մենք մնացինք անոր առջեւ աղաչող․ բայց ցաւալին այն է որ մեր յանձնելիք ապրանքները ուրիշ տեղ չեն ծախուիր որ վեր վար բան մ'ընենք խոստումնիս կատարենք։ Ալ մենք յուսահատ սկսանք այժմ տալ նամակներուն ու հեռագիրներուն, մինչ կրկնելով ապրիլ 17ը, որովհետեւ գործարանատէրը գրած էր թէ ապրիլ 17ին ճամբայ հանած էր ապրանքները, բայց ուրո՞ւ ղրկած էր, ո՞ր վաճառականին, ո՞ր քօմիսիօներին․ եթէ դուք գիտէք, ես ալ գիտեմ։

Վերջապէս ի՞նչ երկնցնեմ, այսչափ նամակներուն, հեռագիրներուն մէկուն պատասխանը չառինք, սուտերը կրկնապատկեցինք…ի՛նչ, կրկնապատկե՞լ մի, հազարապատկեցինք ըսէ, մինչեւ իսկ հարսնիքներն յետաձգուելուն և երկու բաբախող սրտերուն ամիս մը եւս տառապելուն պատճառ եղանք․ և ի լրումն ամենայնի շատ մը կռիւներէ վերջ մեծկակ ալ տուգանք մը վճարեցինք։

Եւ երէկ երբ «Ժամադրութիւն»ը կը կարդայի, մէկ մ'ալ նայեցայ որ 6 ու կէս ամիս վերջ, ո՞ւր է ուր չէ եկաւ հասաւ մեր ապրանքը։

Է՛ դուք ըսէք, ի՞նչ ընեմ ես հիմայ այս 100 լիրայի ապրանքը․ ո՞վ կառնէ, դուք կ'առնէ՞ք, ուրիշի մը տան մը վրայ ձեւուած վարագոյրները, փռոցները եւն. եւն.— չէք առներ, ապսպրողն ալ չ'առներ, ես ալ չեմ առներ, հացագործն ալ, նպարավաճառն ալ․ ո՞վ պիտի առնէ հապա, ո՞վ պիտի տուժէ ուրեմն այս վնասները, առանց խելքս չհասնելուն համար է որ կը հարցնեմ ձեզ թէ ո՞վ պիտի տուժէ այս վնասները։ * * *

ՆԱՄԱԿ ԻԶՄԻՐԷ

Զմիւռնիա 1 յուլիս

Իզմիրի ազգայնոց խղճին առջեւ ցաւալի տեսարան մը պարզուած կայ և կը մնայ ցարդ առանց որ և է փոփոխութեան մը։ Այդ սրտաճմլիկ տեսարանին իրեւս անկարելի է որ մարդ չը յուզուի, երբ ունի սիրտ և զգացում, երբ ունի խիղճ և դատողութիւն։ Այս դժբաղդ կացութիւնը կը ներկայացունէ տեղացի մը որ քահանայ ձեռնադրուած էր․ պատմենք աստ համառօտակի սոյն քահանային պատմութիւնը, զոր իր իսկ բերնէն լսած եմ։

Պ. Աղեքսանդր Ծաղիկեան՝ նախկին դասատու Զմիւռնիոյ Միսաքեան վարժարանին, և Փարաթաչու Բօստէլյօ տրուարձանաց վարժարաններու որոց թաղական խորհուրդներէ և Տեսչութիւններէ վկայականներ ունի յայտնող թէ ինքն ըստ բաւականի ուսմունք ունի և օրինակելի ու պատուաւոր կեանք ու բարք ունեցած է իր պաշտօնատարութեանց շրջաններու մէջ, 1891 թուականին հոգեւորական դառնալու փափաքանօք կը դիմէ վիճակիս կրօնական ժողովին որուն խիստ քննութեանց գոհացուցիչ պատասխաններ կուտայ, և արժանի կը նկատուի քահանայ ձեռնադրուելու․ բայց Պ. Աղեքսանդրի խումբ մը հակառակորդները կընդդիմանան նորա քահանայացման և ամեն առթիւ արգելքներ կը յարուցանեն, որքան որ կը զօրէր իրենց կարողութիւնը։ Պ. Աղեքսանդր՝ յուսահատած՝ կորոշէ Կիլիկիա ուղեւորել, անդ քահանայ ձեռնադրուելու ինչպէս և հոգեւորական պաշտօնն անդ գործադրելու հաստատ որոշմամբ, ուստի տեղւոյս Կրօնական Ժողովին կը դիմէ և վկայական կը խնդրէ՝ ի մասին իւր պատուաւոր գործունէութեան ինչպէս և ըստ օրինի հայ եկեղեցւոյ օրինաւոր ծնունդ և ամուսնութենէ լինելու և անարատ կենցաղավարութիւնն ունենալուն։

Կրօնական Ժողովն այսպիսի վկայական մը կը յանձնէ Պ. Աղեքսանդրին որ կ'ուղեւորի Կիլիկիա ուր կը ձեռնադրուի քահանայ ի վերայ Սէլեֆքիա գիւղաքաղաքին եւ կը կոչուի Տ. Ղեւոնդ քահանայ Ծաղիկեան։ Իւր ընտանիքն Իզմիրէն Սէլեֆքիա կը փոխադրէ բայց տեղւոյն օդին անյարմարութեան պատճառաւ թէ՛ ընտանիքն և թէ ինք հիւանդութեան մը ենթակայ կ'ըլլան, որով այնտեղ բնակիլն անկարելի կը դառնայ եւ կը ստիպուին Իզմիր դառնալ, մէկ ու կէս տարի անդ պաշտօնավարելէ ետքը։ Երկար կը լինի աստ բացատրել ժամանակին Ս. Պատրիարք Հօր եւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան միջեւ հաստատուած թղթակցութիւններն այդ մասին․ Ս. Պատրիարք Հայրը կը պնդէր թէ պէտք չէ իբր քահանայ ընդունիլ զԾաղիկեան, բայց երբ զայն ձեռնադրող եպիսկոպոս Իզմիրի Կրօնական Ժողովոյ տուած վկայականի պատճէնն ուղարկեց, Ս. Պատրիարք Հայրն համոզուեցաւ։ Այն ժամանակ, ազգ. թերթերն այս կարգադրութիւնը ծանուցին։ վերջերս Ս. Պատրիարք Հայրը նամակաւ կը հաղորդէ Գեր. Առաջնորդ Հօր թէ Ծաղիկեան Տէր հայրը կրնայ պաշտօնավարել։ Բայց մեզ անյայտ պատճառներով դեռ կը կ'ընդդիմանան Ծաղիկեանի հակառակորդք։ Այս պատճառաւ, Տ. Ղեւոնդ քահանայ մէկ տարիէ աւելի է որ ոչ կրնայ պատարագել եւ ոչ իսկ եկեղեցի մտնել․ իր ամենաթշուառ եւ տխուր կացութիւնն անկարելի է պատմել․ բոլոր ունեցած կահ կարասին ծախած է, ընտանեացը հաց ճարելու համար։ Բաւական ժամանակ է բարեկամաց եւ ծանօթից նիւթական օժանդակութեամբ կ'ապրի։ Տեսանք զինքը համբերատար որպէս պատուիրեց Յիսուս Փրկիչն մեր, թափթփած հագուստներով՝ գրեթէ ամբողջովին պատառուն եւ ելոտ, անխնամ մազ եւ մօրուքով, աչաց կոպերը, որք գոգցես՝ ակնոցներէ դուրս ցցուած են, սարսափ կ'ազդեն դիտողին։ Այդ հաստատուն կամքին եւ համբերող հեզ հոգւոյն հանդէպ՝ չի կրցի ինքզինքս զսպել, երբ կը պատմէր թէ գիշերուան լոյս վառելու համար կազի ստակ չունենալով՝ գրեթէ ամէն երեկոյ մինչ ժամը 10 Ը. Ե. դուռը բաց կը թողու որպէս զի դիմացի յոյն տան լոյսը իր նսեմ տան գաւիթը լուսաւորէր։ «Տուն չեմ ուզեր երթալ, կ'ըսէ, հազիւ թէ ոտք կը կոխեմ սեմին վրայ եւ ահա զաւակներուս աղիողորմ հեծկլտուքը կը լսեմ»։

Օրերով շաբաթներով անօթի թողուլ ընտանիք մը ամբողջ որու ապրուստն հոգալու պարտքը ծանրացած է մեր ճտին, թողուլ որ մինչ իսկ օտար, այսինքն յոյն դրացիներ օգնութեան ձեռն կարկառեն այս տարաբաղդ քահանային ընտանեաց։

Արդէն տեղւոյս քահանայից թիւը նուազած է, այնպէս որ գործի գլուխ չորս քահանայ կը գտնուի․ մնացեալները ոմանք անկար, ծեր, կաթուածահար են։ Թաղերը որ թեմերու մեծ մասն առանց քահանայի են, ինչպէս Սէօքէ, Այտըն, Նազիլլի, Գուշ Ատասը, Մաղնիսա, չըսելով Ալաշէհիր ուր 20 տունէ աւելի հայ կայ և ուր շատ տարիներէ ի վեր պատարագ եկեղեցի տեսած չունին տեղացի ազգայինք։ Ծաղիկեան քահանայն ամենայնիւ աղքատ թեմի իսկ երթալ պաշտօնավարելու յանձնառու եղած է։

Արդ, երբ իրողութիւնք այս վիճակի մէջ են, է՞ր կը հակառակին այս խիղճին որ անբասիր կեանք մը ունեցած է և որ աւելին է՝ տարիէ մը ի վեր առանց տրտունջ բարձրացնելու իւր խաչը կը տանի։ Եթէ մեղանչած էր արդէն, մինչեւ ցարդ ցոյց տուած համբերող ոգին ամէն փառերէ վեր պէտք է դասել․ չեմ յուսար որ գտնուէր այսպիսի վիճակի մը ենթարկուած ուրիշ մը որ կարենար տանիլ այս ամենն, առանց որ և է բողոք բարձրացնելու։

Ուրեմն, պէտք է կարգադրել սոյն խնդիրը, ի մեծ գոհունակութիւն բարեսէր անձանց։ Կը յուսանք թէ մեր այս տողեր արձագանգ կը գտնեն այն սրտերու մէջ որք ցարդ հակառակութեամբ պատուար կը կանգնէին։

Անկէ ժամ առաջ կ'սպասենք կարգադրութեան մը որ պարտք է, պարտք մարդասիրութեան։ Տ. Գ.

ՓՈՔՐԻԿ ԺԱՄԱՀԱՐԸ

(ՆՈՐԱՎԷՊ)

Մայրն աշխարհիկ կին էր․ կործանեց ընտանիքն որ, թէեւ շատ հարուստ չէր, կրնար երջանիկ ապրիլ դիւրակեցութեամբ մը որ թոյլ կուտար մեծցունել, և նոյն իսկ չփացունել, ութ տարու փոքր աղջիկ մը, նրբակազմ և տժգոյն, աւելի հետաքրքրաշարժ քան սիրուն, իր մեծ ագռաւ աչուըներով և մանկային մելամաղձիկ իր ժպիտով զոր մայրն իրեն կը ձգէ։

Երբ թշուառութիւնը վրայ հասաւ, հէք փոքրիկին արդէն կը հասկնար թէ հայրն առաւօտուն կանուխ կ'ելլէր և գիշերը տուն կը դառնար յոգնած ջախջախուած, արհեստի մը պատճառաւ որուն չէր սովորած․ կը հասկնար թէ մայրը չէր օգներ անոր ջանքերուն ապրեցնելու համար ընտանիքը և երբեմն շատ անուշութեամբ կ'ըսէր անոր․

—Մայրիկ, եթէ չըջգջէիր կարկտես աւելի կը դիմանայ։

Ինքը կը ծանուցանէր նաեւ բանուոր եղած վաճառականին վերադարձին ժամը, ուպէսզի գէթ ապուր մը պատրաստուի անոր, եթէ ուրիշ բան չկար։

—Կը ձանձրացունես զիս, կը պատասխանէր մայրը։

Մանկուհին կը յամառէր և երբեմն արցունք մը ձեռք կը բերէր։ Այն ատեն, ինքզինքն յոյժ երջանիկ կը զգար սպասելով հօրը որ շատ գոհ պիտի ըլլար։

Ուրիշ մանուկ մըն ալ ծնաւ, մանչ մը։ Բնաւ մէկուն ուրախութիւն չպատճառեց տան մէջ։ Ապրուստի նոր բեռը կը հաշուէին։

Հայրն համակամեցաւ, յիշեց թէ գծագրութիւն բրած էր ժամանակով, և, գիշերը, աշխատեցաւ ծննդաբերութեան ծախսերը գոցելու ու մանկան ստնտուին առաջին ամսականը ձեռք բերելու համար։ Միտքէ անցընելու չէր զանիկա տունին մէջ պահել․ խնայողութիւն մը պիտի ըլլար այս, քանի որ մայրը բան մը չէր ըներ, բայց սա յայտարարեց թէ կանխաւ կ'ատէր նորածինը որ պիտի յափշտակէր՝ ընտանիքին արդէն այնքան փոքր հացին կտորը։

Բուռն վէճեր ծագեցան ամուսնին ու կնոջ միջեւ․ այս վերջինը անգորոյն եղաւ․ սիրած էր իր ամուսինն որքան որ թոյլ կուտային իր բնաւորութիւնն ու պչրասիրութիւնն․ հիմակ սկսաւ ատել զինքը։

Ցարատեւ խռովութիւններ որք առաջ կուգային հիմակ ընտանիքին մէջ, փոքրիկը կ'ընդունէր անոնց հակահարուածը, եւ հայրը սոսկումով կը դիտէր անոր հետզհետէ նիհարնալն, առանց դարման մը տանելու զայն կրծող ախտին։

—Ստամոքսացաւ, ըսաւ բժիշկը կոպտաբար, խորին քննութենէ մը ետքը։

—Այս հիւանդութեամբ մարդ կրնա՞յ ապրիլ, հարցուց հայրը ցած ձայնով, երբ մանուկը դուրս կ'ելնէր։

—Այո, դեռ ժամանակ կայ, կարգ մը պայմաններով։

—Որո՞նք են։

—Հանդարտ կեանք մը, յուզում եւ յոգնութիւն չպիտի ըլլայ, լաւ սնունդ պիտի առնէ, առողջարար տուն մը պիտի բնակի։

Գիտութեան այս պատուէրներէն ցաւագին բան չկայ, որք աղքատին համար դատապարտութիւնն են իրեն սիրելիներուն։

Հայրը չվհատեցաւ․ ա՛լ ստնտուն ղրկեցին նորածինը, շա՛տ հեռուն, շատ աժան ըլլալու համար։ Արդէն, բեռին մեծ մասը Ալիսի վրայ պիտի իյնար, որուն արգիլուած էր աշխատութիւն։

Աղքատ ընտանիքներու մէջ որք հազիւ հաց օրուան ապրուստ կրնան ճարել, ամենէն անողոք հիւանդութիւնը աղէտ մըն է։ Տիկին Կօթիէի ծննդաբերութիւնը բաւ եղաւ իր ընտանիքը տրտմախառն թշուառութեան մէջ նետելու։ Աղէկցաւ սակայն, ամեն ժամանակէ աւելի դաժանաբարոյ, աւելի պահանջոտ, իրեններուն վրայ ծանրացնելով իր անդադրում զայրոյթը։ Յետոյ, օրին մէկը անհետ եղաւ, ինչպէս շատ անգամ սպառնացած էր, թշուառութենէ խոյս, աշխատութենէ դառնացած, ապրիլ ուզելով, փոյթ չընելով որ իրեններ կրնային մեռնիլ։

Հօր համար անսահման կսկիծ մը եղաւ ասիկա․ սիրած էր այն կինը, դեռ կը սիրէր․ պիտի ներէր անոր զինքը լքելը, բայց միտքին մէջ չէր կրնար ստեղծել թէ կարելի է լքել զաւակ մը․ Հրեշութիւն մըն էր։

Ալիս մխիթարեց զայն։ Առանձին մնաց բոլոր օրը, առանց բնաւ տրտնջալու, կրցածն ընելով տան մէջ, հօրը դարձին վերապահելով իր ուրախութիւններն ու իր զգացումները, բայց, աւա՜ղ, օրէ օր աւելի տկարանալով, բան մը զոր շատ չէր նշմարեր հայրը ամեն իրիկուն տեսնելով զայն՝ միշտ նոյնը, իր մանկային սովորական դժգունութեան մէջ միշտ ժպտուն։

Ցասը տարու էր երբ հիւանդութիւնը երեւան եկաւ ահեղ կերպով․ Գարուն էր․ աստղիկ տաք կ'ընէր, և Բալէ-Ռուայեալի ծառերը, որուն պարտէզը կիրակնօրեայ ճեմավայրն էր հօրն ու աղջկանը, կը սկսէին շուք ձգել։ Ալիսի ձեռքերն ու ոտքերը ուռած էին․ դեռ կը քալէր սակայն։ Հայրն հոն կ'առաջնորդէր զինքը, կը նստեցունէր աթոռի մը վրայ, բազուկն յենարան ընելով անոր և իր կուրծքը՝ բարձ։ Յետոյ, մեղմիւ կը պտըտցունէր իր աղջիկը և ի հարկին կը գրկէր։

Հիւանդը խնդրեց օր մը որ ճեմավայրերուն երկայնութեամբ երթան․ ցուցադրուած գոհարները կարծես կը քաշէին զայն։ Յանկարծ կեցաւ և մեծ աշխուժով․

—Հայրիկ, փոքրիկ ժամահարն հոս է դեռ։

Ասկից շատ առաջ էր․ ընտանիքը նեղութեան մէջ էր, բայց ոչ թշուառութեան դեռ։

Մանկուհին, արդէն հիւանդ, անցնելու պահուն տեսած էր այն փառաւոր ժամահարներէ մէկը որոց ամենէն վար գինն է յիսուն փրանք, բայց անոնց արժէքը չէր գիտեր։ Խնդրած էր զայն և հայրը խրախ մըն էր տեսած․ շաբաթն երկու փրանք տալով գնել զայն․ այսչափ ծախք չէր զգացուեր ընտանիքին մէջ։ Բայց երկու փրանքը՝ մօր ձեռնոցներուն գինն էր․ և յետոյ, միւս տղան ծնած էր, ա՛լ միտքէն իսկ չէր կրնար անցունել ատիկա։

Կսկծագին սարսուռ մը ունեցաւ երբ տեսաւ որ հիւանդը կը յիշէր ժամահարը։

—Ուրեմն միշտ կը մտածե՞ս փոքր ժամահարին վրայ։

—Ոչ․ աղէկ գիտեմ թէ չես կրնար գնել։ Բայց թող որ քիչ մը դիտեմ․ շա՛տ սիրուն է։

Ա՛լ չգնաց Բալէ-Ռուայեալ։ Այն գիշերն իսկ անկողին ինկաւ ալ չելնելու համար։ Այն ատեն հայրը զայն խնամելու համար ստիպուեցաւ թողուլ աշխատանքը, և ընտանիքին անշուք զոյքերը փոքր փոքր փոխադրուեցան գրաւ հնավաճառին խանութը։

Գիշերը, փոքրիկ հիւանդը երկար ըղձանքներ ունէր որոց մէջ երկու բառեր՝ «փոքրիկ ժամահարը» կը խլշացնէին հօրը սիրտը։

Ցորեկը, կը խօսէր իր մօտալուտ մահուան վրայ, իբրեւ բարեբաստ բան մը զոր լաւ չէր ըմբռներ․ փոքր սիրուն աղջիկը կուզէր մխիթարել հայրն առաջուց։ Երբեք մօրն անունը չէր արտասանուեր անոնց միջեւ․ յիշատակներ կան որք կը նեղեն գորովանքները։

Շատ անձնուէր բժիշկ մը կուգար, բարի օրերու նախկին բարեկամ մը զոր նորէն գտած էր Կօթիէ․ դեղեր և ամոքումներ բերաւ մատղաշ հիւանդին։

Օր մը աղէտալի վճիռն արձակեց․ մանկուհին հետեւեալ օրը չպիտի հանէր։

Հայրը կ'սպասէ՛ր այս վճռին, սակայն հարուածը սոսկալի եղաւ։ Եւ այս վերջին գիշերն ամբողջ, հիւանդը առանց գիտնալու կրկնեց․

—Փոքրիկ ժամահարը։

—Նորէն կը բաղձա՞ս անոր, հարցուց հայրն երբ արթնցաւ հիւանդը։

—Ոչ… սակայն շատ կը փափագէի գիտնալ…

—Ի՞նչ։

—Թէ ո՞ր ժամուն պիտի մեռնիմ։

Խեղճ մարդը խենթի պէս խոյս տուաւ․ չխոտալ ի Բալէ-Ռուայեալ, ռումբի պէս մտաւ գոհարավաճառին խանութը։

—Պարոն, զաւակներ ունի՞ք։

—Այո։

—Անոնց սիրոյն համար՝ խնդիրք մը ունիմ ձեզ։

Պերճախօս եղաւ, խնդաց եւ լացաւ, յետոյ ձեռները կցեց եւ ծնկան վրայ ինկաւ ամէն բան պատմելէն ետքը։

—Քանի մը ժամուան համար ինծի փոխ տուէք զայն։

Կարծուածէն աւելի բարի սիրտեր կան։ Վաճառականը փաթթեց ժամահարը եւ հայրը, երջանիկ այս գերագոյն երանութեանը համար զոր պիտի տար, առաջուընէ աւելի շուտով խոյս տուաւ։

Բժիշկն ալ չեկաւ։ Կէս օրին, մինչ արեւի տաք ճառագայթ մը կը թափանցէր փոքր սենեակն եւ կը գգուէր մանկուհին, արդէն պաղած, այլ ժպտուն՝ իրագործուած երազին հանդէպ, երկնցուց իր փոքր թափանցիկ ձեռքը, մատը դրաւ ասեղին վրայ զոր կեցուց, եւ մեռաւ այնքան մեղմօրէն որ իր շուրթերուն տժգունութիւնը անհետ չըրաւ բարեբաստիկ ժպիտը եւ հայրն ալ քնացած պիտի կարծէր զայն եթէ ինք անձամբ ցոյց չի տար ժամը զոր ուզած էր ճանչնալ փոքր ժամահարին վրայ։

Կօթիէ աղջկանը հետ մեռնիլ ուզեց։ Փոքր սրուակ մը կար հոն որմէ քանի մը կաթիլ կը լեցունէին հիւանդին բուսաջուրին մէջ։ Ամենը խմելով կը լմննար ինք․ ա՛լ ոչ վիշտ, ոչ կսկիծ։

Հայրն հանեց խիցը, ինքն ալ ժպտելով մահուան։ Ինք չպիտի գիտնար ժամը, բայց աղջիկէն շատ ետքը չպիտի մնար։

Մէկը ներս մտաւ, հայրը դարձուց գլուխը։ Առաւ իրեն կարկառուած նամակը։ Ուղերձը սարսռացուց զինքը․ մոռցած էր միւսը։ Ստնտուն նախորդ ամսականը կը պահանջէր։ Ապրիլ պէտք էր։

ՔԱՄԻՅԼ ՊԻԱ

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԴՐԱՏՈՒՆ

Գ. Պաղտատլեան

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Գին
1. Խօսակցութիւն Ռուսերէն լեզուի 6
Տ. Զօրաքեան
2. Անգիր Դպրութիւն եւ Առակք 30
Վահան Վրդ. Տէր Միքայէլեան
3. Էնճոփէտիք Էսկալիպը Թուրքիէ 4
Մ. Գարբիկեան
4. Նոր Հայկենսագրութ. Ս. Բ. Ց. Գ. 8
Ա. Ց. Այվազեան
5. Օրինագիրք ամուսնութ. Ցոյն Եկեղ. 15
Տ. Զօրաքեան — Ա. Սուրէնեան
6. Պատկեր աշխարհ. գրական. Ա. Բ. 15
Դուրգեան
7. Ցուցակ Հայ. Ձեռագր. ի Թուրքիա 7
Տրդատ Վրդ. Պալեան
8. Ծաղիկներ Անգղ. Դրականութենէն 5
Մ. Միքայէլեան
9. Մանր ուսմունք Երկրագործութեան 4
Թրգմ. Կ. Վահան
10. Պնակէ խոսորագիր (Այբուբէնէ) 1

ԸՍՏ ՄԱՄԼՈՅ. — Մեկնութիւն Սուրբ Աւետարանի․ ընտիր աշխարհաբարով։

Գրատանս մէջ կը գտնուի ամէն տեսակ գրքեր ինչպէս եւ դրասենեկի եւ գրչագրի պիտոյք եւ թղթեղէնք։ Նաեւ Հայերէն, Գաղղիերէն եւ Ցունարէն փոխանակագրեր եւ սրբանկարներ։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՔԷՀԵԱԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ երկար ատեն Կ. Պոլսոյ մէջ Աղերսագիրներ խմբագրելէ եւ ի Կեսարիա դատական շատ մը պաշտօններ վարելէ յետոյ, այս անգամ Պահճէ զաբու Թաշ-խան 56 թիւ սենեակը հաստատուած է։

Պատրաստ է, ոչ միայն պաշտօնական ամէն տեսակ գրութիւններ օրինական ձեւով խմբագրել՝ այլ եւ դատաստանի կարօտ խնդիրներ յանձնել ամենէն հաւատարիմ եւ ձեռնհաս եւ վկայեալ փաստաբաններու։

660 2—22

ՏՕՔԹՕՐ Ա. ԳԱՐԱԳԱՇ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին օգնական բժիշկ Բարիզու Համալսարանի Մանկաբարձական եւ Կնախտաբանական հիւանդանոցին

Կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդներն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի, Շաբաթ և Կիրակի օրերը, կէս օրէն վերջ, Բերա, Աամալը-Մէճիտ փողոց թիւ 44․ կը դարմանէ ներքին հիւանդութիւնները, կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ի մասնաւորի կը զբաղի մանկաբարձական և կնախտաբանական ճիւղով։

Հինգշաբթի օրերը ձրի։ 646

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

Գիտական զուարճալի գրոյցներ Բ. (Վէրն) հատոր։ Կը պարունակէ 40 հրաման եւ 42 պատկերք․ Գին 4 Ղրշ։

ՖՐԱՆՍԷՆԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 1, Պիւյիւք-Սապանճը Էֆէնտի խան, Մըր բուշերլար, Ստամպուլ թիւ 4։ Ամէն օր ժամը 7 էն 12, բայց ուրբ․ եւ տօն օրերէ։

Սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնն ընծեռած է այն ամէն կանխահոգ միջոցներն եւ ձեռնհաս անձանց աջակցութիւնն, որոց օժանդակութեամբ

Կ'Ը ԽՄԲԱԳՐԷ օսմ․ ֆրն․ յուն․ գաղ․ անգղ․ գերմ․ ռուս․ իտալ․ սպան․ եփրայեց․ եւ պուլղ․ լեզուօք դատական, առեւտրական եւ այլ ամեն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, ինչպէս են․ աղերսագիր, լագիա, բրօթէսթօ, ծանուցագիր, մուրհակ, յօդուած եւլն։

Կ'Ը ԹԱՐԳՄԱՆԷ յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, որ լեզուի որ կը պահանջուի։

Կ'Ը ԿԱՐԳԱԴՐԷ չփոթ եւ կնճռալից հաշիւներ․ տոմարակալութեան ղեկավարութեան կը վերածէ անկարգ տումարներ, այլ եւ պաշտօնեայի հանգամանօք կ'ստանձնէ գրասենեակի հաշուական գործեր։

Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, չափաւորութիւն երաշխաւորեալ։ 27 49—60

Հրատարակուեցաւ Տէմիրճիպաշեանի Հայ-զաղ. Բառարանի 7րդ. թիւը, գին 10—12 ղրուշ, կեդրոնատեղին է Զ. Թօրոսեանի գրատունը, Պահճէ-Գաբու, Թիւ 4։

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԲԱՆՔԱՅԻ

Օսմ. մաքսային 5 $^{0}/_{0}$ պարտաթուղթեր ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ $2\frac{1}{2}\,^{0}/_{0}$ վերջնական տոկոս մը պիտի վճարուի իրենց պարտաթուղթերուն անուանական արժէքին վրայ։

Ըստ այսմ, պարտին յուլիս 1/13էն անդին ներկայացնել իրենց պարտաթուղթերուն թիւ 14 կտրոնները, սովորական պորտըրօններուն հետ, Օսմ. կայս. Բանքային ի Պոլիս, Թարաքճըլար փողոց թիւ 15, երկուշաբթի, չորեքշաբթի և հինգշաբթի օրերը առաւօտեան ժամը 10էն (Ը. Ե.) մինչեւ 2 յետ միջօրէի։

Յիշեալ կտրոններուն փոխարէն իրենց պիտի յանձնուի ընկալագիր մը որով սատն օր ետքն իրաւունք պիտի ունենան տոկոսներուն։ 3—3

Կ. Պոլիս 5 յուլիս 1893

MACNAMARA (ԲՈՐԹԼԱՆՏ ԿՐԱՂԻՍ)

Կը խնդրուի ճարտարապետներէն եւ շինութեանց ձեռնարկուներէն որ զգոյշ գտնուին Հօլլիւր եւ ընկ. մաքքային բազմաթիւ խարդախ նմանութիւններուն դէմ եւ հաճին ստուգել թէ տակառներն ուսկից եկած են։ Ստորին տեսակ կրագիւներ (չիմէնթօ) կը բերեն, վրան Հօլլիւր պիտակ մը կը փակցնեն եւ իբր ճշմարիտ՝ կը վաճառեն զայն։

Ներկայացուցիչ
Գալաթա Ժ. Ֆ. ՄԱՔՆԱՄԱՐԱ
625 13—15

ՋՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՒ ԳԱՏԸՔԻՒՂԻ

Ջուրերը բերելու ու բաշխելու համար կատարուած շինութիւնք՝ շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին՝ աւարտած են։ Պաշտօնական ինչ ինչ գործողութեանց աւարտումէն յետոյ պիտի սկսուի ջուր բաշխելու հաստատութեան։ Ամեն անոնք որք կը փափագին օգտուիլ այն առաւելութիւններէն, զորս կ'ընծայէ ճնշման դրութեամբ ջրոյ բաշխումն, այսինքն խողովակներ հաստատուած տեղերու ինչպէս են Դուգլուճեշմէ, Սկիւտար, Հայտար փաշա, Գատըքէօյ, Գըզըլ թօփրագ, Էրէնքէօյ, Գանտիլլի, Եսկի Վանիքէօյ, Վանիքէօյ, Դուշէլի, Չէնկէլքէօյ եւ Պէյլէրպէյի ժողովուրդն՝ կրնան դիմել ընկերութեան գրասենեակն ի Գատըքէօյ եւ կամ ընկերութեան պաշտօնէից միջոցաւ ընկերութեան ղրկել՝ ջուր խնդրելու վերաբերեալ աղերսագրեր։ Հասարակութիւնք՝ տուներու, վաճառատուններու, պարտէզներու եւ այլ հաստատութեանց մէջ առնուելիք ջուրերուն համար պարտի առանց յապաղման կատարել արտաքին ու ներքին խողովակներու զետեղումն եւ այլն։ Ամեն տեսակ բաժանորդագրութեանց ու արտաքին փոքր խողովակներու զետեղման գինն ու պայմանները ցոյց պիտի տրուին մասնաւոր սակացոյցերով։ Ընկերութեան կանոնագրութեանց համաձայն, ամեն անոնք որք բաժանորդագրութիւն խնդրելու յառաջ իրենց խնդրագրերը ստորագրեն մինչեւ յուլիս 15 [Ն. Տ.] եւ վերջնական կերպիւ յանձնառութեն փոքր խողովակները, ընկերութեան կողմէ, ջուր ''ձրիաբար,, պիտի ստանան՝ շահագործման վարչութեան սկսած թուականէն։ Ձրիաբար տրուելիք ջուրերուն պայմանաժամը պիտի որոշուի ընկերութեան վարչութեան կողմէ։

ՋՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԵՒ ԳԱՏԸՔԷՕՅԻ

Կը ծանուցուի՝ Վոսփորի ասիական եզերաց վրայ՝ Գանտիլլիէն մինչեւ Էրէնքէօյ եւ այս երկու ծիւղերը մէջն ըլլալով՝ բոլոր գիւղերու բնակչաց թէ ''Սկիւտար եւ Գատըքէօյի Ջրի Ընկերութիւնը,, Պ. Մաղնոսի եւ ընկերութեան յանձնած է ''Ջրի բաշխման,, վերաբերեալ բոլոր շինութիւնները։ Պ. Մաղնոսի եւ ընկերը հետեւեալ անուամբ ընկերութիւն մը կազմած են․

Մաղնոս եւ ընկերութիւն
Ընդհանուր յանձնառուք
Սկիւտարի եւ Գատըքէօյի ջրի ընկերութեան
ՋՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ

Վերոյիշեալ Մաղնոս եւ ընկերութիւնն միայն արտօնեալ է մայր խողովակներէ ու փոքր խողովակներէ ջուր առնլու եւ ջուրի ժամացոյցներ զետեղելու։ Աստոր ապահովութիւն տուած են իրենց վարչութեան եւ կամ փոխանորդներուն կողմէ կատարուելիք բոլոր շինութեանց համար։

Վերոյիշեալ ընկերութիւնը՝ ''հասարակութեան շահը պաշտպանելու նպատակաւ,, պիտի քննէ ''ջուրի ուրիշ հաստատութեանց յանձնառուներուն կողմէ շինուելիք,, ներքին շինութիւնները։ Նախապէս ճնշման փորձին պիտի ենթարկէ զայն եւ այս փորձին մէջ նկատողութեան պիտի առնու շինուածներուն տեսակը ինչպէս նաեւ խողովակներու, ծորակներու եւ այլոց տոկունութիւնը։ ''Շինութեան ծախքերը բաժանորդներուն պիտի պատկանին։ Ընկերութիւնը իրաւունք պիտի ունենայ ջուր տալու մասին դժկամակիլ, եթէ ընկերութեան կողմէ որոշեալ ճնշման պայմաններուն չհամապատասխանեն։

Մաղնոս եւ ընկերութիւնը պիտի ծանուցանէ հասարակութեան այն միջոցները, զորս ձեռք պիտի առնու իրեն յանձնուած շինութիւնները կատարելու համար։ 15—20

Գատըքէօյ, մայիս 1893

Թիւլէրնեան շոգենաւը Լիվերբուլէն աստ հասաւ ընդհ. վաճառքով։

Թիւլէրնեան շոգենաւային ընկ.
ԷՏ. ԼԱՖՕՆՏԷՆ

CUNARD ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շէրպուրկ շոգենաւը, Նաւապետ Պաքօն, աստ հասաւ։

ԻԼԱՆ ՊԱԳԻՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիէէ էլպիսէ անպարը իչուն 40,000 մեթրօ Լաճիվէրտ Ինկիլթէրա նէֆթէր չուգասը միւպաեա օլունաճաղընտան վէ մեզգիւր չուգա թօփտան վէ եախօտ թախիյլէրլէ մէյմուա մայնա կէօրէ փարչա փարչա ալընմասը ճաիզ օլաճաղ թէմուզը րումինին կիւնէ բէնչշէնպիհէ կիւնի գարարը գաթիի վիրիլմէք մուգարրէր օլտուղունտան օլ վիճհ իլէ իթմասը թալիպ օլանլարըն մազամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 61 1—3

Իքինճի օրտայը հիւմայունուն մէվզքի միւհիմմատըմը վաք օլունտուղու էրզաքը էսպապ իլան օլունան էրզաք վէ սաիրէնին իթարամը թալիփ օլանլարըն չէրաիթնին անլամագ իչին մազամը Սէրասքէրիյէ լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 62 1—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10 695 969
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԷՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,056 900
ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐՒՈՅ 1,076,800

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունենալով Միացեալ Գործակալութիւն մը, մեզմէ հրդեհի դէմ ամէն տարբեր վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած [illegible] վստահութեան արժանի [illegible] երկայ [illegible] հաստատութեան [illegible] 20,000,000 Անգլիական Ոսկի է։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս [illegible] ծովային [illegible] և գրաւաթղթերն [illegible] մէջ ապրանքներն և գրաւածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել [illegible] Մէնձէս Ալի փաշա խան գործատուն Թիւ 22 և 22 [illegible], առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ միացեալ երեք Ընկերութեան

ԻԼԱՆ ՊԱԲԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Չաթալճա խըմ ինքեամսթընա մէմուր ասաքիրը չահանէնին 309 սէնէսի զարֆընտա խոարէճէրինէ մուգթազի օլուպ միւպաաասը էվվէլճէ իլան օլունան հաթապըն պէհէր գըէեի աթիք. 4 1/2 փարատա վէ քէօմիւրին 100 գըէեի աթիքի 36 ղըռուշտա Թալիպլէրի եօհտէսինտէ օլուպ հաղիրանը ըռ. միւնին նիհաեէթինտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն մէզքիւր Ֆիւնտըգլարտան թէնզիլ իլէ մէզքիւր հաթապ վէ քէօմիւրիւն իթասընա Տէրսաատէթտէ Թալիպ օլանլարըն վագըթը մէզքիւրէ գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 59 2—3

Պէչինճի օրտուի հիւմայուն մէրքէզինտէ պուլունան վէ պուլունաճագ օլան ասաքիրի չահանէ իլէ հայվանաթը միրիէ իչիւն 309 սէնէսի թէմուզը իպթիտասընտան իթիպարէն պիր սէնէ զարֆընտա մուգթազի օլուպ մահալլինճէ մէվզըի միւնագասաեա գօնուլան հընթա վէ չաւիր վէ չէքէր իլէ սամանըն իթասընա Տէրսաատէթտէ Թալիպ օլանլարըն գ. մը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։ Նօ. 58 2—3

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղ. ամեր. երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլէ և Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գաթալոնիա	4845
Էթրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Աթլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարագոսսա	2166
Գալլիա	4809	Թարիֆա	2248
Սկիթիա	4557	Պալմիրա	2144
Ալճէրիա	3428	Թրինիտատ	898
Քէտար	1876	Մարոքքօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Բալմիրա շոգենաւը Լիվըրբուլէն ասա կը սպասուի դէպ ի յուլիս 23.

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ Գործակալ
Thomas C. Joly
Ալիքսիտտա խան Թիւ 401
17 Գալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրփուլ և Միջերկրական միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնաք	4200	Աֆրիքա	3000
Մեմֆիս	4000	Օռայիա	3000
Օսմանլի	4000	Նէմեսիս	3000
Սեսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թեպէս	3250	Լոգիօս	800
Մախաոն	3250	Օրիօն	800
Մարեոթիս	3250	Սեթէլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ.
Ուիթօլ խան
ՃԵՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
292 24 Ճէյմս Սթրիթ Լիվըրբուլ

ՃՇՄԱՐԻՏ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑՈՒՑԻՉ, ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԸՍՏ ԴԵՂԱՏԵՍԻՆ D. GUILLIÉ
Ի ՁԵՌՆ ՏՈՔԹՕՐ PAUL GAGE FILS, ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ
Միակ տեղի այս դեղին, 9, rue de Grenelle — St — Germain, à Paris

Աշխարհիս զանազան երկիրներ յառաջ կը բերեն իրենց յատուկ հիւանդութիւններն, որք առաջ կու գան, ամենէ առողջապահական սովորութեանց, այլ եւ կլիմային եւ բարեխառնութեան բնութենէն։

Ի Թուրքիա, այս հիւանդութիւններն են զինուորական փայծաղի, լեարդի եւ աղեաց բորբոքումները, բարեխառնութեան այլազանութիւնք, ճահճածնէք եւ ժանտատենդք, ստամոքսին, բարկ, եւ հնացեալ տկարութիւնք, կերք եւ ինքնակեացութեան։

Այս ծանր հիւանդութիւնք, որոնցմով մանաւանդ՝ նոր եկողներն կը վտարակին մինչեւ օդին ընտելացման, յաճախ բաւնի տեղ չեն դրուիր եւ այս օդրալի անգործութիւն գրեթէ [illegible] վտանգի կ՚ենթարկէ հիւանդացեալ կեանքը։

Հիւանդաց թուական [illegible] երբ անոր առաջին յատկութիւնն կրկնուած մեծ եւ միշտ զօրացուցիչ լուծողականներով, բարեխառնելով կիրականներ գալով կ՚ելնեն եւ չեն կրնար վերականգնիլ [illegible] մաւրաղական ուղիները կը զօրանան, անտարբեր ժամանակութեանց բուժման, ապրելութիւնը կը բառնայ, առաջքը կ՚առնու այս կերպին անհարմար հիւանդութեանց, որք այնքան յաճախադէպ են եւ այնքան վտանգաւոր։

Այսպիսի վտանգներու առջեւ ձեռք բերելու համար մէկ դարման մը կայ որ հօրս ծանուցած եւ հինգ տարի հետէ ի կիր կառնուի ճանաչուած երկրաց մէջ, ուրիշ ինչ՝ Հարաւային Ամերիկա, Հնդկաստան եւ Ալճէրիա, եւ առհասարակ բուժումներ յառաջ կը բերէ, նոյն իսկ ամենէն յուսահատ պարագաներուն մէջ։

Այս բաղկացեալ դարման՝ ամեն GUILLIÉ ի ՀԱՍԱՐԱԿԱՑՈՒՑԻՉ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԷԼԻՔՍԻՐՆ Է։

Այս ԷԼԻՔՍԻՐ բարերար ազդեցութիւն ունի միշտ երբ յարմարական, չի շփոթեցնէր զաւ, որչափ կ՚ընեն այս կարգի դեղեր, այլ զօրացուցիչ ու այլ վալցուցիչ է. կ՚օգնէ եւ կ՚ուղղէ բոլոր ախտերը. ոեւ կուսայ ցանկացած գործածութեան. խիստ ծանրապահութիւն չի պահանջեր, ընդհակառակն, հօգով, որ լաւ կերակուր ունենալ կրկնուածն այն օրուան յառաջ կը գործածուի այս դեղը. մանաւանդ սպասող եւ զարտուղ ծեռուներն ալ իսկ կրնայ ըմպուիլ առանց սահմանադրական [illegible], առանց երբէք սնդի ասպու [illegible] եւ է դեղին։

Գինն ի Ֆրանսա. շիշը 6 Ֆր. կէս շիշը 3 Ֆր. 50

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ՇԹԱՅՆ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ

Մարդոց, Տղայոց, Կանանց, Օրիորդաց և փոքրիկ աղջկանց համար

Գարաքէօյի հրապարակը, Թիւ 20, մեծ վաճառական Պորսայի և Եէնի ճամի փողոց, Թիւ 8, Թիւնէլին մօտ։ Աշնան եւ ձմրան եղանակներուն համար մեծաքանակ հանդերձներ բերուած են ՄԱՐԴՈՑ, ՄԱՆԿԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՑՈՑ ՀԱՄԱՐ

Վերջին նորելուկ ձեւերուն այնքան ճոխ և բազմազան մէկ ընտրութեամբ որ գոհացնէ պիտի ամեն թէ որչափ ընտիր ճաշակի, տեսակի և դիմացկունութեան նոյնչափ ալ հանդերձներու գնոց չափազանց աժանութեանն կողմէ։

Կանանց, օրիորդաց և փոքր աղջկանց զգեստներու ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՃԻՒՂԸ որ կը պարունակէ մեծաքանակ մանթօներ, բաճկոններ, բէլըրիններ (ժաքէթ մետաքսեայ աստառով և առանց աստառի, սուգի զգեստներ, ուղեւորութեան մանթօներ, անջրանցիկներ, երկար և կարճ վիզիթներ, թաւշապատ և մուշտակաւոր ժաքէթներ, մուշտակաւոր ռօթօնտներ, ինչպէս նաեւ մեծ մթերք օրիորդներու, փոքր աղջիկներու և մանուկներու համար, ամենաընտիր ճաշակով և վայելչութեամբ։

Գիները շարժմանէ կերպով համեստ են 354

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պաթումի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

«Սիրքասի» շոգենաւը յուլիս 3/15ին երեկոյեան ժամ 5ին (Ը. Ե.) պիտի մեկնի Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստէն դէպ ի Պաթում, հանդիպելով Սամսոն, Կիրասոն և Տրապիզոն։

«Մինկրէլի» շոգենաւը, յուլիս 6/18ին Մարսիլիա պիտի ուղեւորի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաւ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և որոշ տոմսակներ

Նաւաբեռնի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակալութեան
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԶՈՒԼ
477 Ռումհանէ Միթէ Փրանսէ

COMP RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 28/10 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի.
Գշ. 29/11 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով,
Դշ. 30/12 Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։
Դշ. 30/12 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում առաւօտեան ժամը 11ին։
Եշ. 1/13 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի.

Ազդ. — Յունիս 29/11, երեքշաբթի օրը կ. գիշերն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող սուրհանդակը Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպի Թրիպոլի Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն 605

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
1893 Մայիս 30էն սկսեալ մինչեւ Օգոստոս 31

([illegible] կիրակէ օրերէն) Եւրոպական եզերէն կամուրջ իջնող [illegible] երթեւեկութիւն

Ժ. Վ. — Թ.

11 10 Ենիմ. Մեզր. Պեյ. Թարպ. Ենիք. Պոյաճ. Ր. Հիսար (Ր. Հիսարի շոգ. հետ որ ու հաղորդակցի) 37
12 — Ենիմ. Մեզար. Պեյիւք. Թարապիա Ենիք. (Ենիքէօյի շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի). 17
12 35 Ենիք. Ստեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիքթաշ 42
12 40 Ր. և Ա. Գավաք Մեզարպ. Պեյք. Թարապ. Պեյքօզ Բ. Պաշճէ Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գնտ. Օրթք (Գանտիլլիի շոգ.ին պիտի հաղորդակցի]. Ուր. ները Օրթ.է գացող Վանիք. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիքթաշ. 38
12 45 Ենիմ. Մեզարպ. Պեյիւք. Թարապ. Ենիք. (Ենիք.ի շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի. ուրբ. օրերը Ստեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք. Պեպէքի շոգ.ին հետ եւս կը հաղորդակցի։ 40
1 15 Ենիք. Ստեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպ. Պեպէքի շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի բացի ուրբաթէ 20
1 40 Ենիմահալլէէն Մեզար. Պեյիւքտ. Թարապիա Ենիք. (Ենիք. շոգ.ին կը հաղորդակցի]. 32
2 10 Ենիք. Ստեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիքթաշ 33
2 30 Ա. Ր. Գավաք Մեզար. Պեյք. Թարպ. Պեյքօզ Անոր Ասիական եզերք անցնելով մինչեւ Գանտ. եղած նաւամատոյցներն հանդիպելով Օրթ.ք պիտի երթայ Գանտիլլիի շոգենաւուն պիտի հաղորդակցի և ուրբաթները բացի Օրթաք. Վանք. Չենկ. Պեյլ. Գուզ. Պեշիքթաշ 37
3 — Ենիմահլ. Մեզար. Պեյք. Թարպ. Ենիք. Ստեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Ր. Հիսարի շոգ.ին կը հաղորդակցի. ուրբ. օրերը Պեպէք Արնվք. Գուր. Օրթ. Պեշիք. 17
4 — Ենիմ. Մեզարպ. Պեյիք. Թարպ. Ենիք. Ստեն. Միրկ. Պոյճ. Ր. Հիսր. Պեպէք Պեշիկ. Պեպէքի շոգենաւուն կը հաղորդակցի, ուրբաթները Արնվ. Գուրչ. Օրթք. 40
5 30 Ենիմ. Մեզպ. Պեյիւք. Թարպ. Պեյքօզ Ենիք. Ստեն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Պեյլ. Օրթաք. Պեշիկ. 22
7 — Ենիմ. Մեզար. Պեյիւքտ. Թարապ. Պեյքօզ Բաշճ. Ենիք. Միրկ. Գանլճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվտ. Չենկելք. Պեյլեր. Օրթաք. Գուզ. Պեշիկ. Իսկ. 21
8 — Ա. և Ր. Գավաք Մեզար. Պեյք. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիք. ուրբաթէն ը Ստեն. պիտի հանդիպի 32
9 40 Ենիմ. Ստեն. Պոյաճ. Պեպէք Օրթ. [բացի ուրբաթէ 41
10 10 Ր. Հիսար Արնվք. Պեշիք. 38
10 15 Ենիմ. Մեզար. Պեյ. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պեշիք. 33

Ենիքէօյէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 5 Ենիք. Ստենեա Միրկ. Պոյճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիք. 28

Պեպէքէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 — Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթաք. Պեշիք. 22
11 30 Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. 28
12 — Օրթաք.էն ուղղ. կամրջ. [բացի ուր. է] 20
11 55 Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիկ։ 41
12 35 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք 23
1 5 Պեպէք Արնավ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիք. 42
1 45 Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիք. 21
2 5 Օրթաք.էն ուղղ. կամրջ. բացի ուր. է 38
2 35 Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք. 33
3 15 Պեպէք Արնվտ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիք. 25
3 50 Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիք. Գալաթ. բացի ուրբաթէ 20
3 50 Օրթ. ուղղ. կամրջ բացի ուրբաթէ 37
4 55 Պեպէք Արնվտ. Գուրչ. Օրթ. Պեշիկ. բացի ուրբաթ օրերէ 33

Ասիական եզերէն կամուրջ իջնող շոգենաւ

11 15 Գան. Վանիք. Չենկլ. Պեյլ. Գուզկ. 33
11 15 Պեյքօզ Բաշճ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Օրթք. (Գանտ. պիտի հաղորդակցի) (Ուրբաթները բացի Օրթաք.էն Վան. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ.) 20
11 45 Պեպէք Գանտ. Վանիք. Չենկել. Պեյլեր. Գուզ. Պեշիք. [բացի ուրբաթէ] 21
12 — Պեյքօզ Բաշճ. Ենիք. Չուպ. Գանլճ. Պոյճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պեյլ. Օրթ. Գուզ. Իսկ. Պեշիք. Գալ. 25
1 — Գանտիլ. Վանիք. Չենկլ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք. 28
1 15 Պեյքօզ Բաշճ. Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Օրթաք. [Գանտիլլիի շոգ.ին կը հաղորդակցի]. ուրբ.ները բացի Օրթ.է Վանիք. Չենկլ.ք. Պեյլ. Գուզ. Պեշիք. 38
1 50 Պեյք. Ենիք. Ստեն, Միրկ, Պոյաճ, Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ, Պեշիքթաշ։ Ենիք.էն կամուրջ գացող շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի. 33
2 — Գանտլ. Վանիք. Չենկլք. Պեյլերպեյ Գուզգ. Պեշիկ. բացի ուրբաթէ 41
3 — Գանտլ. Վանիք. Չենկլ. Պեյլերպեյ Գուզգ. Պեշիկթ 28
3 10 Պեյքօզ Բաշճ. Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գան. Օրթ. (Գանտիլլիի շոգենաւուն կը հաղորդակցի. ուրբաթ.ները Վանիք. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիք. պիտի հանդիպի) 37
3 45 Գանտ. Վան. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. Իսկ. [բացի ուրբաթէ] 38
4 20 Պեյքօզ. Բաշճ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Պեշիք. [Գանտ. շոգ.ին կը հաղորդակցի ուրբաթները 4 45ին Մեզար. պեյիւք, Թարապ Վանիք. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. 23
5 — Գանտ. Վանիք. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. Պեշիկ. բացի ուրբաթէ 41
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չենկ. Պեյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պեշիք. Իսկ. Հինգշ. օրերը Օրթ. և Պեշ. չհանդիպիր] 25
9 — Պեյ. Թարպ. Պեյք. Բաշճ. Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Չենկ. Պեյլ. Գուզկ. Իսկ. 28
9 35 Գանտիլլի Չենկելք. Պեյլեր. բաց ի ուրբաթէ 42
10 10 Պեյքօզ. Գանլ. Ա. Հիսար Չենկլ. Պեյլ. Պեշիք. [բացի ուր. է 22
10 20 Ա. Հիսարէն ուղղ. կամուրջ. 2[illegible]
11 — Գզկնճք.էն ուղ. կամրջ. (բացի ուր.) 41
11 — Վանիք.էն ուղղակի կամուրջ բաց ի ուրբաթ օրերէ 21
11 55 Գուզկ. Իսկ. բացի ուր.է 11

(Բացի կիրակէ օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

12 25 կամուրջէն ուղղակի Ենիք. բաց ի ուրբաթէ 2[illegible]
12 35 Պեշիք. Օրթ. Գուրչ Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ, Ստեն, Ենիք, Թարապ. Պեյիւք, Մեզար. Ենիմ, Ր. Ա. Գավաք 37
1 15 Պեշիք. Օրթ. Գուրչ, Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Ենիք. Թարպ. Պեյք. Մեզար. Ենիմ. 17
2 — Գալաթ. Պեշիք. Իսկ. Գուզկ. Օրթաք. Պեյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Ենիք. Չուպ. Պեյք. Թարապ. Պեյ. Մեզար. Ենիմ. 22
2 30 Պեշիք. Օրթաք. Արնվտք. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պեյք. Մեզար. Ենիմահ. 40
3 10 Պեշիկ. Օրթ.ք. Արնավ. Գանտ. բաց ի ուրբաթ օրերէ 38
4 — Պեշիք. Օրթ. Գուրչ. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար. Պոյաճը Ստեն. Ենիք. Թարպ. Պեյիւքտ. Մեզարպ. Ենիմահ. 21
4 15 Պեշիկ. Օրթ. Արնավ. Գանտ. բաց ի ուրբաթէ 41
5 — Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պեյլ. Չենկ. Արնվ. Պեպէք Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլ. Չուպուք, Միրկ. 25
6 — Գալաթ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պեյքօզ. Թարապ. Պեյիւքտ. Մեզարպ. Ենիմ. Գավաքներ 32
7 — Պեշիք. Իսկ. Գուզկ. Պեյլ. Չենկ. Արնվ. Գանտ. Ր. Հիսար Պոյճ. Գանլ. Ենիք. Թարպ. Պեյք. 23
8 30 Պեշիք. Օրթ. Արնավ. Պեպ. Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. [Ենիք.էն Ենիմ. գացող շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի. ուրբ.ները Թարպ. Պեյ. Մեզար. Ենիմահալլէ 41
9 — Միրկ. Ենիք. Թարապ, Պեյիւք, Մեզար, Ենիմ. բացի ուրբաթէ 33
9 25 Պեշիք. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար 38
10 — Ենիք. Թարպ. Պեյ. Մեզար. Ենիմ. ուրբաթները 9 40 անցած 40
10 5 Պեշիք. Օրթաք Գուրչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ստեն. Ենիք. Թարապ. Պեյք. Մեզարպ. Ենիմ. (ուրբ.ները 10 վայրկեան կանուխ) 17
10 45 Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ստեն. Ենիք. Թարպ. Պեյիւքտէրէ Մեզար. Ենիմ. (ուրբաթները չիկայ) 32
11 20 Ենիք. Թարպ. Պեյ. Մեզպ. Ենիմ. 33
11 35 Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Միրկ. Ստեն. Ենիք. 42

Կամուրջէն [illegible] երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

11 50 Ուղղ. Պեշէք
2 35 Ուղղ. Պեշէք 22
10 35 Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլճ. Միրկ. Ենիք. Բ. Պաշճ. Պեյք. բացի ուր. է 25 25
11 15 Գալ. Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար. Պոյաճը. Ենիք. 28
11 45 Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պեպէք 22
12 15 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. 3[illegible]

Կամուրջէն Ասիական եզերք երթեւեկող շոգենաւաց ժամերը

12 15 Գուզ. Պեյլ. Չենկ. Ա. Հիսար Գանլ, Չուպ., Բաշճ. Պեյք, Ենիք, (Ենիք.է կամուրջ գացող շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի
12 25 Ուղղակի Գանտիլ, ուր.ները Պեշիք, պիտի հանդիպի 33
1 — Իսկ. Չենկ. Պեպէք 28
1 20 Ուղղակի Գանտլ. բացի ուրբաթէ 21
2 10 Պեյլէ, Չենկ, Գանտիլ, 41
2 45 Իսկ. Գուզ. Պեյլ. Չենկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ.ք Բ. Պաշճէ, Պեյքօզ ուրբ.ները Թարապ, Պեյօյիւք, Մեզար. 28
3 — Պեյլ. Չենկ. Ր. Հիսար բացի ուրբ. է 42
3 50 Իսկ. Պեյլ. Չենկ. Պեպէք բաց ի ուրբաթ օրերէ 30
8 40 Պեշիք. Գուզկ. Պեյլ. Չենկ. Գանտլ. (Գանտիլլիէն Պեյքօզ գացող շոգ.ին հետ կը հաղորդակցի) ուրբաթ օրերը Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բ. Պաշճ. Պեյքօզ Թարապ, Պեյլեր, Մեզար. 38
9 5 Իսկ. Ա. Հիսար Գանլճ, Չուպք, Բաշճ, Պեյքօզ բացի ուրբաթէ 42
9 30 Պեշիք. Գուզկ. Պեյլ. Չենկլ Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար 22
10 20 Պեշիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշճ. Պեյքօզ Թարապեա Մեզարպ. Ր. Ա. Գավաքներ. 20
10 30 Պեշիք. Պեյլպ. Չենկ. Վանք. ուր. օրերը Իսկ. Գուզկ. Արվ. Գանտլ. Ր. և Ա. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պեյօյիւք. 37
10 40 Իսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 21
11 — Պեշիք. Գուզկ. Պեյլպ. Չենկելքեօյ Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Պեպէք ուրբ. օրերը Իսկ. 42
11 22 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշճ. Պեյքօզ (ուրբթ. Գուզկ.) 41 20
11 30 Իսկ. Գուզ. 11
11 45 Գալ. Գուզ. Պեյլ Չեն Վանիք. Գանտ. 21

Ամէն ուրբ. ժ. 3 45ին կամուրջէն շոգենաւ մը ելնելով Իսկ. Գուզկ Պեյլ. Չենկլ. Վանիք. Գանտլ. Ա. Հիսար Գանլճ. Չուպ. Բաշճ. Պեյք. Թարապեա Պեյօյիւք, Մեզար. պիտի հանդիպի։

Ամէն ուրբ. ժ. 4 20ին շոգ. մը կամուրջէն Պեշիք. Օրթ. Պեյլ. Չենկլ. և Պեպէք պիտի երթայ.

Ամէն ուրբ. ժ. 5 15ին Պեպէքէն շոգենաւ մը ելնելով Արնվ. Չենկլ. Պեյլ. Օրթ. Գուզկ, Պեշիք. և անոր կամուրջ պիտի գայ

Ամէն ուրբ. ժ. 5 45ին շոգ. մը Մեզար.էն ելնելով Պեյօյիւք. Թարապ, Պեյք. Բաշճ. Չուպ. Գանլճա Ա. Հիսար Գանտլ. Վանիք. Չենկլ. Պեյլ. Գուզկ. Իսկ. և անոր կամուրջ պիտի գայ։

Ամէն ուրբ. երեկոյ 10 40ին Մեզար.էն շոգ. մը ելնելով Պեյօյիւք, Թարապ, Պեյք, Բաշճ, Չուպ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտլ. Չենկ, Պեյլ, Իսկ, և անոր կամուրջ պիտի հանդիպի։

Ամէն ուրբ. երեկոյ ժամ 11ին Մեզար.էն շոգ. մը ելնելով Պեյօյիւք. Թարապեա Պեյքօզ Ենիք. Միրկ, Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Օրթաք. Պեշիք. և անոր կամուրջ պիտի հանդիպի։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
— —		11 20	
11 —		11 50	
11 30		12 15	
12 —		12 45	7 10
12 30	7	1 20	8 15
1 —	8 10	1 40	9 5
1 30	8 20 Վ.ոսփ.	2 15	9 50
2 —	8 50	2 50	10 15
2 45	9 30	2 45 Վ.ոսփ.	10 30 Ֆէրր.
3 40	10 — Ֆէրր.	3 20	10 40 Գզկ.
3 15 Ֆէրր.	10 25	4 45	11 —
4 20 Վ.ոսփ.	10 45	4 — Ֆէրրօթ	11 30 Ֆէրր.
4 50	11 — Գուզկ.	5 — Վ.ոսփ.	11 30 Գզկ.*
5 30	11 — Ֆէրր.	5 40	11 50
4 45 Ֆէրր.	11 20	6 35 Ֆէրր.	— —
6 15	12 5	6 25	12 10

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
11 —	—	11 20	
11 45	7 —	11 50	6 25
12 30	8 —	12 15	7 10
1 15	8 20 Վ.ոսփ.	1 —	8 20
2 —	9 —	1 45	9 5
2 40	9 30	2 15	9 45
3 20	10 — Ֆէրր.	3 5	10 15
4 15 Ֆէրրօթ	10 15	2 45 Վ.ոսփ.	10 20 Ֆէրր.
4 —	10 40	4 — Ֆէրրօթ	10 40
4 35	11 Ֆէրր.	4 30	11 30 Ֆէրր.
4 45 Ֆէրրօթ	11 10	5 — Վ.ոսփ.	11 20
5 15	11 45	5 30	11 50
6 —	12 5	5 30 Ֆէրր.	12 10

* Այս երթեւեկութիւն ուրբաթ [illegible] և Տօն օրերը տեղի չունենար։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

1 30 Հարէմէն Սալաճագ (բացի կիրակիէ)
3 40 » » (բացի ուր. է]
10 40 » » (բացի ուր. և կիր. օրերէ)
11 25 » » (ուր. և կիր. ժ. 10 45ին)

1 15 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիրակիէ
3 10 կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի ուրբաթէ
10 10 կամուրջէն Հարէմ անոր Սալաճագ (բացի ուրբաթ և կիրակի օրերէ]
11 10 կամուրջէն Հարէմ անոր Սալաճագ (կիրակի և ուրբաթ օրերը ժամ 10 30ին).

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ
ԵՒ
[illegible] ՇՈԳԵՆԱՒՈՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իսկիւտարէն [illegible] Սիրքէճի
4 45 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի

4 — Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 35 Սիրքէճիէն [illegible] Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն [illegible] Իսկիւտար

[illegible]

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1893, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ
ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	8	62	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50		
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս ...	6 10	6 30	7 00	7 30	8 56	9 27	10 ...	10 30	11 ...	11 45	1 30	2 ...	2 34	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 ...	6 33	6 [illegible]7	7 30	7 45	...	...
Գում-գափու ...	6 20	6 46	7 09	7 49	9 05	9 37	10 11	10 39	11 09	11 55	1 41	2 9	2 44	3 10	4 11	4 13	5 11	5 43	6 11	6 44	7 07	7 46	7 54	...	...
Եէնի-գափու ...	6 24	...	7 13	7 46	9 0[illegible]	9 41	...	10 43	...	11 59	1 45	2 13	2 48	3 14	4 15	4 47	5 15	5 47	6 15	...	7 11	...	7 58	...	...
Տաւշան փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա ...	6 30	...	7 19	7 52	9 15	9 47	...	10 49	...	12 05	1 51	2 19	2 54	3 20	4 21	4 54	5 22	5 54	6 22	...	7 17	...	8 4	...	...
Եէտի-գուլէ ...	6 35	7 04	7 26	8 10	9 20	9 52	10 20	10 54	11 18	12 09	1 57	2 2[illegible]	3 ...	3 33	4 27	5 ...	5 28	5 59	6 29	6 53	7 22	7 58	8 7	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 49	7 18	7 41	8 22	9 32	10 03	10 32	11 05	11 30	12 09	2 10	...	3 13	...	4 40	5 14	5 44	6 10	6 45	7 4	7 34	8 12	...	...	...
Այ Ստեֆանօ ...	...	7 32	7 51	8 32	9 42	...	10 42	...	11 44	12 19	2 20	...	3 23	...	4 50	...	5 54	...	6 56	...	7 44	8 22	...	...	...
Քիւչիւք Չէք. ...	...	7 42	...	...	...	...	...	...	11 54	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 06	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ
ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	61			
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քիւչիւք Չէք. ...	5 53		...		...	...	...	...	...	...	...	12 5	...	...		...	...	...	...	...	...	7 07	...	...	...
Այ Ստեֆանօ ...	6 0[illegible]	7 02		...	8 11	8 [illegible]2	9 53	...	10 [illegible]8	...	...	12 57	...	2 [illegible]8	...	3 55	5 01	...	...	6 2[illegible]	...	7 22	8 01	...	...
Մագրիգիւղ ...	6 17	7 1[illegible]	7 40	...	8 2[illegible]	9 06	10 06	10 40	11 05	11 [illegible]9	12 40	1 1[illegible]		3 1	...	4 0[illegible]	5 14	5 42	6 5	6 43	7 1	7 44	8 14	...	...
Եէտի-գուլէ ...	6 33	7 [illegible]8	7 53	8 12	8 3	9 1[illegible]	10 19	10 53	11 17	11 42	12 52	1 23	2 [illegible]7	3 2[illegible]	3 54	4 25	5 30	5 5	6 31	6 54	7 35	8 07	8 30	...	...
Սամաթիա ...	6 37	7 33	...	8 16	...	9 24	10 24	10 57	11 21	11 [illegible]6	12 57	1 28	2 31	3 29	3 58	4 29	5 34	6 0[illegible]	6 35	6 58	7 38	...	...	...	...
Տաւշան փաշա ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գափու ...	43	7 39	...	8 22	...	9 30	10 30	11 03	11 27	11 52	1 03	1 34	2 37	3 35	4 04	4 35	5 40	6 08	6 41	7 04	7 43	...	...	...	...
Գում-գափու ...	6 4[illegible]	7 44	8 04	8 28	8 48	9 35	10 38	11 08	11 38	11 58	1 08	1 38	2 42	3 41	4 08	4 39	5 46	6 11	6 45	7 08	7 53	8 23	8 39	...	...
Կ. Պոլիս ...	6 56	7 52	8 12	8 [illegible]6	8 56	9 43	10 46	11 16	11 41	12 06	1 16	1 46	2 50	3 49	4 16	4 47	5 54	6 22	6 53	7 16	8 01	8 32	8 47	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ՚ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք 61 և 6 Թիւ կառախմբոց մէջ միայն կ՚ընդունուին։ Նոր տնօրինութիւն, Թիւ 8. 9, 10. 13, 38, 41, 42 և Թիւ 45 կառախումբերը միայն վայրկեան մը կանգ պիտի առնուն ի Չէյթուն-Պուռնու։ 1